

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 3.4.2007
COM(2007) 165 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

- Ενίσχυση του συστήματος των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στην Ευρώπη -

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Βασικό στοιχείο της ανανεωμένης στρατηγικής της Λισαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση είναι η βελτίωση του τρόπου με τον οποίο αντιμετωπίζονται τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας (ΔΔΙ) στην Ευρώπη, καθώς τα δικαιώματα αυτά, και ειδικότερα τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, συνδέονται με την καινοτομία, η οποία με τη σειρά της συμβάλλει σημαντικά στην ανταγωνιστικότητα.

Τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας αποτελούν κινητήρια δύναμη για την προώθηση της καινοτομίας, της ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας. Σε πρόσφατη μελέτη της Επιτροπής για την αξία των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας¹, που βασίστηκε σε έρευνα στην οποία συμμετείχαν 10.000 επενδυτές σε οκτώ κράτη μέλη², εξετάστηκαν μεταξύ άλλων η νομισματική αξία των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, ο οικονομικός και κοινωνικός τους αντίκτυπος, οι άδειες εκμετάλλευσης των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, η χρήση των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας για τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων και η σχέση μεταξύ διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, E&A και καινοτομίας. Μολονότι υφίστανται διαφορές μεταξύ των κρατών μελών και των διαφόρων κλάδων της βιομηχανίας, η συνολική «προστιθέμενη αξία των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας»³ για τα ερωτηθέντα κράτη μέλη ανήλθε σε ποσοστό 1% του εθνικού ΑΕΠ για την περίοδο 1994-1996 και σε 1,16% του ΑΕΠ κατά την περίοδο 2000-2002.

Από τη μελέτη προκύπτει επίσης ότι υπάρχει συσχέτιση μεταξύ της χρήσης των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και των καλών επιδόσεων από πλευράς καινοτομίας. Σύμφωνα με την παραδοχή αυτή, χώρες με υψηλές επιδόσεις στον τομέα της καινοτομίας χαρακτηρίζονται γενικά από υψηλά επίπεδα κατοχύρωσης μέσω διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και από τη χρήση άλλων δικαιωμάτων, όπως των δικαιωμάτων επί σχεδίων και προτύπων και των δικαιωμάτων επί σημάτων⁴. Η συσχέτιση αυτή επιβεβαιώνεται σε τομεακό επίπεδο, με τους τομείς στους οποίους εκδίδονται περισσότερα διπλώματα ευρεσιτεχνίας να τείνουν να είναι περισσότερο καινοτόμοι.

Η ενιαία αγορά για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας εξακολουθεί να είναι ατελής. Η Ευρώπη δεν έχει κατορθώσει ακόμα να δημιουργήσει ένα ενιαίο και προσιτό κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, παρά τις επανειλημμένες εκκλήσεις αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων. Οι παράλληλες προσπάθειες που αναλήφθηκαν σε διακυβερνητικό επίπεδο με στόχο τη βελτίωση του ισχύοντος συστήματος ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας υπό την αιγίδα του Ευρωπαϊκού Γραφείου Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας (ΕΓΔΕ) έχουν επίσης καθυστερήσει.

Η κατακερματισμένη ενιαία αγορά για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας έχει σοβαρές συνέπειες για την ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης σε σχέση με τις προκλήσεις που προέρχονται από τις ΗΠΑ, την Ιαπωνία και τις αναδυόμενες οικονομικές δυνάμεις, όπως η Κίνα. Η ΕΕ υστερεί έναντι των ΗΠΑ και της Ιαπωνίας από πλευράς δραστηριότητας σε διπλώματα ευρεσιτεχνίας. Ακόμη και στην Ευρώπη, οι ΗΠΑ και η Ιαπωνία κατοχυρώνουν περισσότερα διπλώματα

1 Gambardelle et al., Study on patents: "What are patents actually worth? - the value of patents for today's economy and society", available at http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/docs/patent/studies/final_report_lot2_en.pdf.

2 Δανία, Γαλλία, Γερμανία, Ουγγαρία, Ιταλία, Κάτω Χώρες, Ισπανία και Ηνωμένο Βασίλειο.

3 Η «προστιθέμενη αξία του διπλώματος ευρεσιτεχνίας» είναι η αξία της κατοχυρωμένης με δίπλωμα εφεύρεσης μείον την αξία της εφεύρεσης εάν ο εφευρέτης δεν την είχε κατοχυρώσει με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας.

4 Για την σχέση μεταξύ ΔΙ και καινοτομίας βλέπε παράρτημα III.

ευρεσιτεχνίας σε σχέση με την ΕΕ: στο ΕΓΔΕ, 137 διπλώματα ευρεσιτεχνίας ανά εκατομμύριο πληθυσμού προέρχονται από την ΕΕ, έναντι 143 διπλωμάτων από τις ΗΠΑ και 174 από την Ιαπωνία. Η έλλειψη κρίσιμης μάζας διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας εγγωρῶς έχει ως αποτέλεσμα να κατατίθενται λιγότερα διπλώματα ευρεσιτεχνίας στις ΗΠΑ, την ΕΕ και την Ιαπωνία, τα αποκαλούμενα τριαδικά διπλώματα ευρεσιτεχνίας. Ενώ η Ευρώπη έχει 32 τριαδικά διπλώματα ανά εκατομμύριο πληθυσμού, οι ΗΠΑ έχουν 48 και η Ιαπωνία 102. Άρα, οι ΗΠΑ και η Ιαπωνία διαθέτουν αντίστοιχα 54% και 209% περισσότερα τριαδικά διπλώματα απ' ό,τι η ΕΕ⁵. Αυτό έχει πολύ μεγάλη σημασία δεδομένου ότι τα τριαδικά διπλώματα έχουν μεγαλύτερη αξία και θεωρούνται ως ο καλύτερος δείκτης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στον τομέα της καινοτομίας.⁶

Πρόσφατες μελέτες έχουν δείξει επίσης ότι ένα ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας που ορίζει 13 χώρες είναι περίπου 11 φορές ακριβότερο σε σχέση με ένα δίπλωμα ευρεσιτεχνίας των ΗΠΑ και 13 φορές ακριβότερο σε σχέση με ένα ιαπωνικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, εάν ληφθούν υπόψη οι δαπάνες διεκπεραίωσης και μετάφρασης. Για το συνολικό κόστος με προστασία μέχρι και είκοσι χρόνια, τα ευρωπαϊκά διπλώματα ευρεσιτεχνίας είναι σχεδόν εννέα φορές ακριβότερα σε σχέση με τα ιαπωνικά και τα αντίστοιχα των Ηνωμένων Πολιτειών. Εάν η ανάλυση επικεντρωθεί στις αξιώσεις των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, οι διαφορές κόστους αυξάνονται περαιτέρω.⁷

Η Επιτροπή θεωρεί ότι στη σημερινή συνεχώς ανταγωνιστικότερη παγκόσμια οικονομία η ΕΕ δεν έχει την πολυτέλεια να υστερεί σε ένα πεδίο τόσο κρίσιμο για την καινοτομία, όπως είναι η πολιτική των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας. Για το λόγο αυτό, και σε μια νέα προσπάθεια να βρεθεί λύση στο αδιέξοδο, η Επιτροπή δρομολόγησε τον Ιανουάριο του 2006 ευρεία διαδικασία διαβουλεύσεων για το μέλλον της πολιτικής για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας στην Ευρώπη. Στόχος των διαβουλεύσεων ήταν να ληφθούν οι απόψεις των ενδιαφερομένων παραγόντων για το υφιστάμενο σύστημα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας καθώς και για ένα σύστημα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας αντάξιο της Ευρώπης του 21ου αιώνα. Οι διαβουλεύσεις προσήλκυσαν το άνευ προηγουμένου ενδιαφέρον μεταξύ των ευρωπαίων χρηστών του συστήματος των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, και λήφθηκαν 2515 απαντήσεις από επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένων των ΜΜΕ, από όλους σχεδόν τους κλάδους της οικονομίας, τα κράτη μέλη, καθώς και τους ερευνητικούς και ακαδημαϊκούς κύκλους.⁸

Τα αποτελέσματα των διαβουλεύσεων δεν αφήνουν κανένα περιθώριο αμφιβολίας ως προς τον επείγοντα χαρακτήρα της ανάγκης να αναληφθεί δράση για την εκπόνηση ενός απλού, οικονομικού και υψηλής ποιότητας ενιαίου συστήματος διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στην Ευρώπη, τόσο όσον αφορά τις διαδικασίες εξέτασης και χορήγησης των διπλωμάτων, όσο και τις διαδικασίες που έπονται της χορήγησης, συμπεριλαμβανομένης της επίλυσης των διαφορών.

Πολλοί ενδιαφερόμενοι εξακολουθούν να στηρίζουν το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας ως την προσέγγιση η οποία θα αποφέρει την μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία στην ευρωπαϊκή

5 MERIT και JRC, Ευρωπαϊκός Πίνακας Αποτελεσμάτων Καινοτομίας 2006, συγκριτική ανάλυση επιδόσεων στον τομέα της καινοτομίας, Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2006, σελίδα 35.

6 Guedou, Le système de brevet en Europe, tresor-eco nr 9, Ιανουάριος 2007, σ. 3.

7 Bruno Van Pottelsberghe de la Potterie and Didier François, The Cost Factor in Patent Systems, Université Libre de Bruxelles Working Paper WP-CEB 06-002, Brussels 2006, βλέπε σελ. 17 και επόμενες.

8 Για περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τις διαβουλεύσεις που έχει δρομολογήσει η Επιτροπή για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας μπορείτε να συμβουλευθείτε τον δικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/patent/consultation_en.htm.

βιομηχανία στο πλαίσιο της στρατηγικής της Λισαβόνας. Ωστόσο, ασκούν κριτική στην κοινή πολιτική προσέγγιση του Συμβουλίου που εκδόθηκε το 2003⁹, εξαιτίας του υψηλού κόστους της μετάφρασης καθώς και του υπερβολικά συγκεντρωτικού χαρακτήρα του προτεινόμενου δικαιοδοτικού συστήματος.

Όσον αφορά τις μεταρρυθμίσεις του ισχύοντος συστήματος για το ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας στο πλαίσιο της σύμβασης για το Ευρωπαϊκό Δίπλωμα Ευρεσιτεχνίας (EPC), πολλοί ενδιαφερόμενοι παράγοντες υποστηρίζουν την ταχεία κύρωση της συμφωνίας του Λονδίνου¹⁰ και την έγκριση της συμφωνίας για την επίλυση των διαφορών σχετικά με το Ευρωπαϊκό Δίπλωμα Ευρεσιτεχνίας (EPLA).

Προς το παρόν όμως υπάρχει μικρή υποστήριξη για «περαιτέρω» εναρμόνιση του ουσιαστικού δικαίου για το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας ή καθεστώτων που εμπερικλείουν την αμοιβαία αναγνώριση εθνικών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας.

Εάν η Ευρώπη επιθυμεί να βρίσκεται στο προσκήνιο της καινοτομίας, απαιτείται μια βελτιωμένη στρατηγική στον τομέα αυτό. Το πρώτο τμήμα της παρούσας ανακοίνωσης επικεντρώνεται στη δημιουργία του κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας και στην καθιέρωση ενός αποτελεσματικού δικαιοδοτικού συστήματος για το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας σε ολόκληρη την ΕΕ. Η βελτίωση του δικαιοδοτικού συστήματος για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας θεωρείται από πολλούς ενδιαφερόμενους φορείς ως το σημαντικότερο θέμα που πρέπει να αντιμετωπιστεί σε πρώτη φάση. Οι εργασίες για τη θέσπιση ενός πανευρωπαϊκού δικαιοδοτικού συστήματος για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας μπορεί να συμβάλει στην πραγματοποίηση προόδου όσον αφορά τη δημιουργία ενός προσιτού και παρέχοντος ασφάλεια δικαίου κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας. Η Επιτροπή ελπίζει ότι οι προτάσεις που υποβάλλονται στην παρούσα ανακοίνωση θα χρησιμεύσουν για την επανέναρξη των διαπραγματεύσεων, οι οποίες βρίσκονται σε στασιμότητα από το 2004, και σκοπεύει να ξεκινήσει διάλογο, εκμεταλλευόμενη τη ρύμη που δημιουργήθηκε μέσω των διαβουλεύσεων και να εργαστεί προς την κατεύθυνση της συναίνεσης όσον αφορά την πορεία που πρέπει να ακολουθηθεί.

Ωστόσο, είναι σαφές ότι πρέπει επίσης να εξεταστούν και άλλα θέματα που αφορούν τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας. Προκειμένου να είναι αποτελεσματικό, το σύστημα των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας πρέπει να εξεταστεί σφαιρικά. Το τελευταίο κεφάλαιο της

9 Μετά τη συμφωνία που επιτεύχθηκε στο Συμβούλιο "Ανταγωνιστικότητα" της 3ης Μαρτίου 2003, οι εργασίες συνεχίστηκαν σε επίπεδο ομάδων εργασίας προκειμένου να ενσωματωθούν οι αρχές της κοινής πολιτικής προσέγγισης στην πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας. Στη βάση αυτή, η Επιτροπή παρουσίασε δύο προτάσεις αναφορικά με τη δημιουργία ενός δικαιοδοτικού οργάνου για το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας στις 21 Δεκεμβρίου 2003. Βλέπε http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/patent/index_en.htm#patent για την κοινή πολιτική προσέγγιση, την πρόοδο στην ομάδα εργασίας του Συμβουλίου για τον κανονισμό και το κείμενο των προτάσεων της Επιτροπής για τη δικαιοδοσία.

10 Δέκα συμβαλλόμενες χώρες EPC (Δανία, Γαλλία, Γερμανία, Λιχτενστάιν, Λουξεμβούργο, Μονακό, Κάτω Χώρες, Σουηδία, Ελβετία και Ηνωμένο Βασίλειο) υπέγραψαν τη συμφωνία στις 17 Οκτωβρίου 2000 για την εφαρμογή του άρθρου 65 EPC, γνωστή ως η συμφωνία του Λονδίνου και η οποία δημοσιεύτηκε [το 2001] στην ΕΕ 549 του ΕΓΔΕ. Το προαιρετικό αυτό μέσο έχει ως στόχο να μειώσει το κόστος των μεταφράσεων για το ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας. Η μείωση του κόστους για ένα μέσο ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας κυμαίνεται από 31% έως 46%, και αντιπροσωπεύει εξοικονόμηση κόστους περίπου από 2.400 έως 3.600 ευρώ ανά δίπλωμα (βλ. Παράρτημα II). Για περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με, για παράδειγμα, την κατάσταση από πλευράς κύρωσης και προσχώρησης στο πρωτόκολλο του Λονδίνου βλ.: http://patlaw-reform.european-patent-office.org/london_agreement/status/index.en.

παρούσας ανακοίνωσης ασχολείται συνεπώς με θέματα όπως η ποιότητα και το κόστος των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, η στήριξη προς τις ΜΜΕ, η μεταφορά γνώσεων, καθώς και εκτελεστικά θέματα, συμπεριλαμβανομένης της εναλλακτικής επίλυσης διαφορών, της ασφάλισης της νομικής προστασίας για διαφορές που προκύπτουν σε σχέση με τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας και διεθνείς πτυχές του ελέγχου της εφαρμογής.

Σε συνέχεια των αιτημάτων που διατυπώθηκαν κατά τη διάρκεια των Ευρωπαϊκών Συμβουλίων του Δεκεμβρίου 2006¹¹ και του Μαρτίου 2007¹², η Επιτροπή σκοπεύει να παρουσιάσει στις αρχές του 2008 διεξοδική ανακοίνωση σχετικά με τη στρατηγική στον τομέα των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας. Το εν λόγω έγγραφο στρατηγικής ΔΔΙ θα συμπληρώνει την παρούσα ανακοίνωση και θα εξετάζει τα κυριότερα εκκρεμή μη νομοθετικά και οριζόντια θέματα σε όλους τους τομείς της διανοητικής ιδιοκτησίας, συμπεριλαμβανομένων των σημάτων, των σχεδίων, των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, των γεωγραφικών ενδείξεων, των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και του ελέγχου της επιβολής.

2. ΤΟ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΔΙΠΛΩΜΑ ΕΥΡΕΣΙΤΕΧΝΙΑΣ ΚΑΙ ΕΝΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΑ ΕΥΡΕΣΙΤΕΧΝΙΑΣ

2.1. ΤΟ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΔΙΠΛΩΜΑ ΕΥΡΕΣΙΤΕΧΝΙΑΣ

Η Επιτροπή θεωρεί ότι η δημιουργία ενός ενιαίου κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας εξακολουθεί να αποτελεί βασικό στόχο για την Ευρώπη. Το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας παραμένει η λύση η οποία θα αποτελούσε την περισσότερο προσιτή και ασφαλή από απόψεως ασφάλειας του δικαίου απάντηση στις προκλήσεις τις οποίες αντιμετωπίζει η Ευρώπη στο πεδίο των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και της καινοτομίας. Οι στατιστικές δείχνουν ότι στο πλαίσιο του συνολικού κόστους (μεταφράσεις, τέλη καταχώρισης, κ.λπ.) το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας είναι πολύ πιο ελκυστικό σε σύγκριση με τα υποδείγματα στο πλαίσιο του ισχύοντος συστήματος των ευρωπαϊκών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας.¹³

Η κοινή πολιτική προσέγγιση του Συμβουλίου του 2003 αποτελεί αντικείμενο κριτικής από τους ενδιαφερομένους παράγοντες που συμμετείχαν στις διαβουλεύσεις κυρίως για δύο λόγους: τις ακατάλληλες δικαιοδοτικές ρυθμίσεις και το μη ικανοποιητικό γλωσσικό καθεστώς. Ωστόσο, η Επιτροπή θεωρεί ότι μπορεί να επιτευχθεί ένα πραγματικά ανταγωνιστικό και ελκυστικό κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας υπό την προϋπόθεση ότι υπάρχει η σχετική πολιτική βούληση.

Οι ενδιαφερόμενοι εξέφρασαν τη δυσaráσκειά τους ως προς ένα υπερβολικά συγκεντρωτικό δικαιοδοτικό σύστημα. Οι προβληματισμοί αυτοί θα ληφθούν υπόψη στις εργασίες για το σύστημα δικαιοδοσίας όσον αφορά τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας σε ολόκληρη την ΕΕ, που εξετάζεται στις επόμενες παραγράφους.

11 Συμπεράσματα Προεδρίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου των Βρυξελλών (14/15 Δεκεμβρίου 2006), σημείο 29, 29, http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/92202.pdf.

12 Συμπεράσματα της Προεδρίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου των Βρυξελλών (8/9 Μαρτίου 2007), σημείο 13, http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/93135.pdf.

13 Βλέπε παράρτημα II.

Σχετικά με το κόστος της μετάφρασης, η Επιτροπή σημειώνει ότι οι περισσότεροι από τους ενδιαφερόμενους ασκούν κριτική στην κοινή πολιτική προσέγγιση του Συμβουλίου, η οποία προβλέπει την μετάφραση όλων των αιτήσεων χορήγησης κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας σε όλες τις επίσημες γλώσσες της ΕΕ (σήμερα 23 επίσημες γλώσσες). Αφετέρου, ορισμένοι ενδιαφερόμενοι τάχθηκαν υπέρ της μετάφρασης όχι μόνο των αιτήσεων αλλά και της περιγραφής. Πολλοί υποστηρίζουν την αρχική πρόταση της Επιτροπής ως υγιή βάση για την επίτευξη συμφωνίας. Η Επιτροπή θεωρεί ότι είναι δυνατόν να βρεθούν αποτελεσματικές λύσεις και θα διερευνήσει, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, τρόπους για τη βελτίωση του γλωσσικού καθεστώτος προκειμένου να μειωθεί το κόστος μετάφρασης του κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας, αυξάνοντας παράλληλα την ασφάλεια του δικαίου για όλους τους ενδιαφερόμενους, και κυρίως προς όφελος των ΜΜΕ. Οι πιθανές επιλογές είναι δυνατόν να περιλαμβάνουν μείωση των τελών για τις ΜΜΕ ή συστήματα που επιτρέπουν ευελιξία στις μεταφραστικές απαιτήσεις.¹⁴

2.2. ΕΝΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΔΙΚΑΙΟΔΟΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΑ ΕΥΡΕΣΙΤΕΧΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΝΙΑΙΑ ΑΓΟΡΑ

2.2.1. Οι ανεπάρκειες του συστήματος επίλυσης διαφορών σε θέματα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στην Ευρώπη

Τα εθνικά δικαστήρια καλούνται όλο και περισσότερο να εξετάζουν θέματα με διασυνοριακή διάσταση όταν ασχολούνται με περιπτώσεις διαφορών για διπλώματα ευρεσιτεχνίας. Η παγκοσμιοποίηση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων συμβαδίζει με τη διεθνοποίηση της αντιδικίας για θέματα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για την ευρωπαϊκή ενιαία αγορά.

Από το 1978 (και μέχρι το 2005), το ΕΓΔΕ χορήγησε περίπου 800.000 ευρωπαϊκά διπλώματα ευρεσιτεχνίας, πολλά από τα οποία εξακολουθούν να είναι σε ισχύ στην Ευρώπη.¹⁵ Το ΕΓΔΕ ακολουθεί ενιαία διαδικασία για τη χορήγηση των εν λόγω διπλωμάτων. Ωστόσο, από τη στιγμή που χορηγηθεί ένα ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας καθίσταται πλέον εθνικό δίπλωμα και υπόκειται στους εθνικούς κανόνες των συμβαλλομένων στο ΕΓΔΕ χωρών που ορίζονται στην αίτηση. Το Ευρωπαϊκό Δίπλωμα Ευρεσιτεχνίας δεν αποτελεί ενιαίο τίτλο, αλλά πρόκειται για δέσμη/σύνολο εθνικών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας. Επί του παρόντος, δεν υφίσταται κάποιο ενιαίο δικαιοδοτικό όργανο για την επίλυση διαφορών αναφορικά με τα ευρωπαϊκά διπλώματα ευρεσιτεχνίας, οι οποίες διαφορές εγείρουν ζητήματα τα οποία υπερβαίνουν τα όρια ενός και μόνο κράτους. Οποιαδήποτε αγωγή προσβολής, ανταγωγή ακύρωσης ή αγωγή ανάκλησης σε σχέση με ευρωπαϊκά διπλώματα ευρεσιτεχνίας «δέσμες» μπορεί να αποτελεί αντικείμενο διαφορετικών εθνικών νομικών διατάξεων και διαδικασιών.

Κατά συνέπεια, ενάγοντες και εναγόμενοι διατρέχουν τον κίνδυνο να εμπλακούν σε πολλαπλές αντιδικίες σε διάφορα κράτη μέλη για το ίδιο δίπλωμα ευρεσιτεχνίας. Για την εφαρμογή ενός ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας που έχει χορηγηθεί για περισσότερα του ενός κράτη μέλη, ο κάτοχος του διπλώματος μπορεί να προσφύγει κατά του εικαζόμενου παραβάτη στον τόπο κατοικίας ή μπορεί να χρειαστεί να κινήσει διαφορετικές παράλληλες

14 Επιπλέον, πιλοτικά σχέδια για μηχανική μετάφραση αξιώσεων διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, όπως αυτές που εφαρμόζονται επί του παρόντος στο ΕΓΔΕ και στο Γαλλικό Institut National de la Propriété Industrielle (INPI), είναι δυνατόν να μειώσουν σε προγενέστερο στάδιο τις δαπάνες και αξίζουν περαιτέρω μελέτης.

15 Για λεπτομερείς στατιστικές, βλέπε την ετήσια έκθεση του ΕΓΔΕ 2005, που είναι διαθέσιμη στην διεύθυνση <http://annual-report.european-patent-office.org/2005/index.en.php>.

διαδικασίες για προσβολή ενώπιον εθνικών δικαστηρίων σε διαφορετικές χώρες. Αφετέρου, οι διάφοροι εναγόμενοι μπορεί να χρειαστεί να υπερασπιστούν τους εαυτούς τους σε παρόμοιες δικαστικές διαδικασίες που έχουν κινηθεί σε περισσότερα κράτη μέλη, γεγονός που ενέχει ιδιαίτερο κίνδυνο και είναι επαχθές για τις ΜΜΕ. Προκειμένου να επιτευχθεί η ανάκληση ενός ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας, οι ανταγωνιστές ή άλλα ενδιαφερόμενα πρόσωπα πρέπει να υποβάλουν αγωγές ανάκλησης σε όλα τα κράτη για τα οποία έχει χορηγηθεί το Ευρωπαϊκό Δίπλωμα Ευρεσιτεχνίας.

Το υφιστάμενο σύστημα, που εμπεριέχει τον κίνδυνο πολλαπλών δικαστικών προσφυγών για το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, έχει αρκετές επιπτώσεις οι οποίες εξασθενίζουν το σύστημα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στην Ευρώπη¹⁶ και καθιστούν λιγότερο ελκυστικά τα διπλώματα αυτά, ιδιαίτερα για τις ΜΜΕ.

Αρχικά, συνεπάγεται κόστος για όλα τα εμπλεκόμενα μέρη. Πρέπει να προσληφθούν τοπικοί πληρεξούσιοι δικηγόροι και εμπειρογνώμονες και να πληρωθούν δικαστικά έξοδα σε όλες τις χώρες στις οποίες κινείται διαδικασία επίλυσης διαφορών. Αυτό δεν αποτελεί αναγκαστικά πρόβλημα για τις μεγάλες επιχειρήσεις· ωστόσο, για πολλές ΜΜΕ και μεμονωμένους εφευρέτες, το κόστος της διαδικασίας μπορεί να είναι απαγορευτικό. Είναι δυνατό να έχουν επενδυθεί σημαντικά ποσά για την απόκτηση διπλώματος ευρεσιτεχνίας, αλλά στη συνέχεια οι ενδιαφερόμενοι δεν είναι σε θέση να προστατεύσουν το δίπλωμα αυτό από παραβιάσεις, με αποτέλεσμα το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας να μην έχει ουσιαστικά καμία πρακτική αξία.

Επιπλέον, υφίστανται σημαντικές διαφορές μεταξύ των εθνικών δικαστικών συστημάτων και του τρόπου με τον οποίο τα δικαστήρια χειρίζονται υποθέσεις για διπλώματα ευρεσιτεχνίας. Ένα ενδεικτικό παράδειγμα της διαφοράς του χειρισμού των διαφορών σε εθνικό επίπεδο όσον αφορά τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας είναι ότι στη Γερμανία υπάρχει διαχωρισμός μεταξύ αγωγής για προσβολή και αγωγής για ανάκληση, τόσο σε πρωτοβάθμιο όσο και σε δευτεροβάθμιο επίπεδο, ενώ σε άλλες χώρες, όπως το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γαλλία και οι Κάτω Χώρες, το ίδιο δικαστήριο έχει αρμοδιότητα για τη εκδίκαση τόσο των αγωγών ακυρότητας όσο και των αγωγών για προσβολή. Αποτέλεσμα αυτού είναι ότι η πολλαπλή εκδίκαση διαφορών μπορεί να συνεπάγεται διαφορετικά ή ακόμα και αλληλοσυγκρουόμενα αποτελέσματα στα διάφορα κράτη μέλη.¹⁷ Παρά την πρόσφατη εναρμόνιση των μέτρων, διαδικασιών και ένδικων μέσων στον τομέα των παραβιάσεων των ΔΔΙ δυνάμει της οδηγίας για την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας¹⁸, εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικές διαφορές στις εθνικές διαδικασίες και πρακτικές λόγω της ύπαρξης ζητημάτων που δεν έχουν εναρμονιστεί, όπως η συλλογή πραγματικών αποδεικτικών στοιχείων, η εξέταση κατ' αντιπαράσταση, οι ακροάσεις, ο ρόλος των εμπειρογνομόνων, κ.λπ.

Οι ενδιαφερόμενοι παράγοντες υπογράμμισαν κυρίως τις διαφορές που συνδέονται με τα προσόντα και την πείρα των εθνικών δικαστών. Ενώ σε ορισμένες χώρες υπάρχει

16 Βλέπε επίσης την αξιολόγηση του αντικτύπου της ευρωπαϊκής συμφωνίας για την επίλυση των διαφορών σχετικά με το Ευρωπαϊκό Δίπλωμα Ευρεσιτεχνίας, http://www.european-patent-office.org/epo/epla/pdf/impact_assessment_2006_02_v1.pdf.

17 Η υπόθεση Epilady είναι ενδεικτική του τρόπου με τον οποίο δικαστήρια διαφορετικών κρατών μελών που συμμετέχουν στην ΕΠC οδηγούνται σε αντικρουόμενα αποτελέσματα για το ίδιο δίπλωμα ευρεσιτεχνίας. Λόγω των διαφορετικών ερμηνειών των αξιώσεων αναφορικά με το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, θεωρήθηκε ότι υπήρχε προσβολή εκ μέρους των γερμανικών, ολλανδικών και ιταλικών δικαστηρίων, αλλά όχι από τα βρετανικά και αυστριακά δικαστήρια. Για παραπομπές και ανάλυση των υποθέσεων αυτών, βλέπε J. Pagenberg στο 24 IIC 314-345 (1993).

18 Οδηγία 2004/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29^{ης} Απριλίου 2004, σχετικά με την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, L 195 της 2.6.2004, σ. 16.

περιορισμένος αριθμός δικαστηρίων που ασχολούνται αποκλειστικά με υποθέσεις διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, σε άλλες χώρες δεν υφίσταται η εξειδίκευση αυτή. Από τις διαβουλεύσεις προκύπτει ότι οι εν λόγω διαφορές οδηγούν σε "forum shopping" (αναζήτηση του πλέον ευνοϊκού δικαστηρίου). Τα μέρη επιλέγουν να προσφύγουν ενώπιον κάποιας δικαιοδοσίας στηριζόμενα στην παραδοχή ότι θα τύχουν ευνοϊκότερης μεταχείρισης σε σχέση με κάποια άλλη. Οι διαφορές στο κόστος (βλέπε επίσης παράγραφο 2.2.2) και στην ταχύτητα εκδίκασης επηρεάζουν σημαντικά την επιλογή του δικαστηρίου.

Αυτό συνεπάγεται τη δυνατότητα διαφορετικής εφαρμογής και ερμηνείας του ουσιαστικού δικαίου περί των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, σύμφωνα με την EPC, όσον αφορά κρίσιμα ζητήματα όπως το αντικείμενο των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και το πεδίο προστασίας που παρέχεται από το Ευρωπαϊκό Δίπλωμα Ευρεσιτεχνίας. Επιπλέον, υπάρχουν δυσχέρειες για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων σε διασυνοριακό επίπεδο. Η πρόσφατη νομολογία του ΔΕΚ περιορίζει τις δυνατότητες των εθνικών δικαστηρίων να λαμβάνουν μέτρα κατά παραβάσεων που έχουν διαπραχθεί από εταιρείες οι οποίες ανήκουν στον ίδιο όμιλο αλλά είναι εγκατεστημένες σε διαφορετικά κράτη μέλη της ΕΕ.¹⁹

Οι αποκλίνουσες αποφάσεις επί της ουσίας των υποθέσεων προκαλούν έλλειψη ασφάλειας του δικαίου για όλους τους εμπλεκόμενους σε διαδικασίες σχετικές με διπλώματα ευρεσιτεχνίας. Η έλλειψη αυτή ασφάλειας του δικαίου έχει αντίκτυπο σε σημαντικές επιχειρηματικές αποφάσεις που αφορούν επενδύσεις, παραγωγή και εμπορία προϊόντων κατοχυρωμένων με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, οι οποίες πρέπει συχνά να βασίζονται σε πολύπλοκες αξιολογήσεις αναφορικά με το πιθανό αποτέλεσμα εκδίκασης υποθέσεων από διαφορετικές δικαιοδοσίες.

2.2.2. Εθνικά συστήματα επίλυσης διαφορών για διπλώματα ευρεσιτεχνίας στην ΕΕ: γεγονότα, αριθμητικά στοιχεία και κόστος

Στατιστικές διαφορών για θέματα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας

Ένα στοιχείο που δυσχεραίνει ιδιαίτερα την αξιολόγηση της δραστηριότητας προσφυγών για διπλώματα ευρεσιτεχνίας σε επίπεδο κρατών μελών είναι η έλλειψη δημοσιευμένων συγκρίσιμων στατιστικών στοιχείων. Ωστόσο, από τις διαθέσιμες πληροφορίες, προκύπτει ότι άνω του 90% των τρεχουσών περιπτώσεων αντιδικίας για θέματα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα εκδικάζεται ενώπιον των δικαστηρίων τεσσάρων μόνο κρατών μελών (Γερμανία, Γαλλία, Ηνωμένο Βασίλειο και Κάτω Χώρες). Επιπλέον, από τα διαθέσιμα στοιχεία για το 2003 έως το 2006 φαίνεται ότι κατά μέσο όρο 1500 έως 2000 αγωγές για προσβολή και ακυρότητα διπλώματος ευρεσιτεχνίας υποβλήθηκαν ενώπιον των αρμόδιων πρωτοδικείων, 60 έως 70% εκ των οποίων αφορούν ευρωπαϊκά διπλώματα ευρεσιτεχνίας. Η Επιτροπή εκτιμά, βασιζόμενη σε ίδιες έρευνες, ότι ασκούνται προσφυγές για το 20 έως 25% των αποφάσεων πρωτοδικείων διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας. Σημειώνεται επίσης ότι λόγω του χαμηλού αριθμού των υποθέσεων διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας ενώπιον πολλών εθνικών δικαστηρίων υπάρχει για τη δημιουργία ειδικευμένων δικαστηρίων σε επίπεδο κράτους μέλους. Τα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία δείχνουν ότι δεν είναι πιθανόν να υπάρξει επαρκής αριθμός υποθέσεων που να δικαιολογεί τη δημιουργία δύο δικαστικών συστημάτων για τις

19 Υπόθεση C-4/03, Gesellschaft für Antriebstechnik mbH & Co. KG v Lamellen und Kupplungsbau Beteiligungs KG· υπόθεση C-539/03, Roche Nederland BV and Others v Frederick Primus, Milton Goldenberg, αποφάσεις της 13^{ης} Ιουλίου 2006, συλλογές I-6509 και I-6535.

αγωγές προσβολής δικαιώματος και ακυρότητας αναφορικά με ευρωπαϊκά και κοινοτικά διπλώματα ευρεσιτεχνίας, ιδιαίτερα σε επίπεδο εφετείου.

Κόστος

Η επίλυση διαφορών για θέματα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στην ΕΕ είναι περιττά επαχθής για όλα τα εμπλεκόμενα μέρη. Το πρόβλημα αυτό δεν είναι τόσο σοβαρό για τις μεγάλες επιχειρήσεις όσο για τις ΜΜΕ και τους μεμονωμένους εφευρέτες, για τους οποίους το κόστος επίλυσης διαφορών μπορεί να είναι απαγορευτικό. Επιπλέον, μελέτες στις ΗΠΑ και την ΕΕ έδειξαν ότι οι ΜΜΕ αντιμετωπίζουν μεγαλύτερο κίνδυνο να εμπλακούν σε τέτοιου είδους διαδικασίες επίλυσης διαφορών.²⁰ Το πιθανό κόστος μιας τέτοιας διαδικασίας μπορεί να αυξήσει σημαντικά τον κίνδυνο που είναι συναφής με την κατοχύρωση Ε&Α μέσω διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και άρα με την ίδια τη δραστηριότητα της καινοτομίας. Κατά συνέπεια, η στρατηγική μας στον τομέα των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας πρέπει να περιλαμβάνει τη μείωση του κόστους επίλυσης διαφορών για τις ΜΜΕ.

Το κόστος αυτό ποικίλλει σημαντικά ανάλογα με το είδος των διαδικασιών, την πολυπλοκότητα της υπόθεσης, το τεχνικό πεδίο και τα επίδικα ποσά. Το κόστος περιλαμβάνει τις δικαστικές δαπάνες, τις αμοιβές των δικηγόρων, των αντικλήτων δικηγόρων ή των εμπειρογνομόνων που είναι ειδικευμένοι σε θέματα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, τα έξοδα για τους μάρτυρες, τις τεχνικές έρευνες και το κόστος για τις εφέσεις. Τα έξοδα των μεταφράσεων πρέπει να προστεθούν στις διαδικασίες ενώπιον αλλοδαπών δικαστηρίων. Οι διαφορές μεταξύ των εθνικών δικαστικών συστημάτων στην Ευρώπη και η έλλειψη αξιόπιστων στοιχείων σχετικά με το κόστος της επίλυσης των διαφορών (ιδιαίτερα τις αμοιβές των δικηγόρων) στις περισσότερες χώρες καθιστούν ιδιαίτερα δύσκολη την αξιολόγηση του κόστους επίλυσης των διαφορών για θέματα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας. Οι εκτιμήσεις του κόστους που παρουσιάζονται στο παράρτημα IV προέκυψαν κατά τη διάρκεια των εργασιών της EPLA²¹ και συμπληρώθηκαν από πρόσφατα δημοσιευθείσα μελέτη της Επιτροπής σχετικά με την ασφάλιση των διαφορών που προκύπτουν σχετικά με τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας²². Οι εκτιμήσεις βασίζονται σε πληροφορίες που λήφθηκαν από δικηγόρους και αφορούν τα κράτη μέλη εκείνα στα οποία σημειώνονται οι περισσότερες περιπτώσεις προσφυγών για την επίλυση διαφορών αναφορικά με διπλώματα ευρεσιτεχνίας. Τα αριθμητικά στοιχεία ποικίλλουν σημαντικά ανάλογα με το κράτος μέλος.

Στη Γερμανία, το συνολικό κόστος για κάθε διάδικο σε μία αγωγή για διπλώματα ευρεσιτεχνίας όπου το μέσο επίδικο ποσό ανέρχεται σε 250 000 € περίπου εκτιμάται σε σχεδόν 50 000 € πρωτοδίκως και σε 90 000 € σε δεύτερο βαθμό για τις αγωγές περί εγκυρότητας και προσβολής διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας. Στη Γαλλία, το κόστος μιας μέσης υπόθεσης επίλυσης διαφοράς για διπλώματα ευρεσιτεχνίας στο προαναφερόμενο φάσμα κυμαίνεται μεταξύ 50 000 € και 200 000 € πρωτοδίκως και μεταξύ 40 000 € και 150 000 € σε

20 Gambardelle et al., Study on patents: "What are patents actually worth? - the value of patents for today's economy and society", available at http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/docs/patent/studies/final_report_lot2_en.pdf (βλέπε σελίδα 71 της τεχνικής έκθεσης).

21 EPO document WPL/11/05 Rev. 1 of 16.02.2006, Annex I; http://www.european-patent-office.org/epo/epla/pdf/impact_assessment_2006_02_v1.pdf.

22 Patent Litigation Insurance – A Study for the European Commission on the feasibility of possible insurance schemes against patent litigation risks, Appendices to the Final Report, June 2006, by CJA Consultants Ltd, European Policy Advisers, Britain and Brussels, Appendix 3: Cost of Litigation per Patent in Force in 2004 by Country, pp. 47 et seq., http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/docs/patent/studies/pli_appendices_en.pdf.

δεύτερο βαθμό. Στις Κάτω Χώρες, το εκτιμώμενο κόστος μιας μέσης υπόθεσης που αφορά δίπλωμα ευρεσιτεχνίας κυμαίνεται μεταξύ 60 000 και 200 000 € πρωτοδίκως και μεταξύ 40 000 € και 150 000 € σε δεύτερο βαθμό. Στο Ηνωμένο Βασίλειο²³, το κόστος μίας παρόμοιας υπόθεσης εκτιμάται από 150 000 € (ταχεία διαδικασία) έως 1 500 000 € πρωτοδίκως και από 150 000 € έως 1 000 000 € σε δεύτερο βαθμό. Αυτό σημαίνει ότι το σωρευτικό κόστος της παράλληλης εκδίκασης των διαφορών στα τέσσερα αυτά κράτη μέλη θα κυμαίνεται μεταξύ 310 000 € και 1 950 000 € πρωτοδίκως και μεταξύ 320 000 € και 1 390 000 € σε δεύτερο βαθμό.

Για τα προαναφερόμενα κράτη μέλη, η εκτίμηση του δυνητικού οικονομικού οφέλους από μία ενοποιημένη δικαιοδοσία για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας μπορεί να βασίζεται σε υπολογισμούς του κόστους σχετικά με δικαστικές υποθέσεις πολλαπλής εκδίκασης διαφορών για διπλώματα ευρεσιτεχνίας σε τρεις τις τέσσερις σχετικές δικαιοδοσίες, δεδομένου ότι δέσμες διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας σπάνια αμφισβητούνται σε περισσότερα από τρία κράτη μέλη.

Αφετέρου, το εκτιμώμενο συνολικό κόστος εκδίκασης διαφορών ενώπιον ενός ευρωπαϊκού δικαστηρίου διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας θα κυμαίνεται μεταξύ 97 000 € και 415 000 € πρωτοδίκως και μεταξύ 83 000 € και 220 000 € σε δεύτερο βαθμό.²⁴ Ανάλογα με το ποια τρία από τα τέσσερα κράτη μέλη λαμβάνονται υπόψη, το κόστος μιας μέσης υπόθεσης που εκδικάζεται από ενοποιημένη δικαιοδοσία για διπλώματα ευρεσιτεχνίας εκτιμάται σε 10 έως 45% λιγότερο από το κόστος που ισχύει σήμερα σε περιπτώσεις παράλληλης εκδίκασης πρωτοδίκως και 11 έως 43% σε δεύτερο βαθμό.²⁵ Η εξοικονόμηση θα είναι μεγαλύτερη στις μεγάλες υποθέσεις που αφορούν διπλώματα ευρεσιτεχνίας δεδομένου ότι εκδικάζονται κυρίως ενώπιον δικαστηρίων στο Ηνωμένο Βασίλειο, όπου το σχετικό κόστος είναι το υψηλότερο στην Ευρώπη.

Μία ενοποιημένη δικαιοδοσία για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας θα οδηγήσει συνεπώς σε σημαντική εξοικονόμηση κόστους υπό την προϋπόθεση ότι θα συσταθεί κατά τρόπο αποτελεσματικό από πλευράς κόστους.

2.2.3. Η μελλοντική πορεία

Κατά τη διάρκεια των διαβουλεύσεων υποστηρίχθηκε έντονα η ανάγκη για ένα οικονομικά αποτελεσματικό κοινωνικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, συμπεριλαμβανομένων των κατάλληλων ρυθμίσεων επίλυσης των διαφορών, βελτιώνοντας παράλληλα τη λειτουργία του ισχύοντος συστήματος επίλυσης των διαφορών στην Ευρώπη. Τον Οκτώβριο του 2006, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υποστήριξε τη γραμμή αυτή και κάλεσε την Επιτροπή να διερευνήσει κάθε πιθανό τρόπο βελτίωσης των συστημάτων χορήγησης διπλωμάτων και επίλυσης των

23 Το κόστος της εκδίκασης διαφορών αναφορικά με διπλώματα ευρεσιτεχνίας στο Ηνωμένο Βασίλειο είναι σημαντικά υψηλότερο σε σύγκριση με τη Γερμανία, τη Γαλλία, τις Κάτω Χώρες και άλλα κράτη μέλη. Εκτός από τις υψηλότερες αμοιβές των δικηγόρων και των πληρεξουσίων δικηγόρων για θέματα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, σύμφωνα με τους συντάκτες των μελετών που αναφέρονται ανωτέρω, το υψηλό επίπεδο των αριθμητικών στοιχείων στο Ηνωμένο Βασίλειο φαίνεται να συνδέεται με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του συστήματος του εθιμικού δικαίου. Επιπλέον, υπάρχει μία σχετική τάση οι μεγάλες διεθνείς επιχειρήσεις να προσφεύγουν για σημαντικές υποθέσεις στο Ηνωμένο Βασίλειο, ενώ οι ΜΜΕ τείνουν να προτιμούν τα άλλα τρία κράτη μέλη για την εκδίκαση υποθέσεων ευρωπαϊκών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας.

24 Βλ. το έγγραφο που αναφέρεται στην υποσημείωση 16, παράρτημα 2.

25 Για λεπτομέρειες, βλ. το έγγραφο του ΕΓΔΕ που αναφέρεται ανωτέρω στην υποσημείωση 16.

σχετικών με αυτά διαφορών στην ΕΕ²⁶. Αυτό απαιτεί τη συνδυασμένη προσπάθεια των κρατών μελών και των κοινοτικών οργάνων.

Πρόσφατες συζητήσεις με τα κράτη μέλη δείχνουν ότι οι γνώμες διαφέρουν σχετικά με την πορεία που πρέπει να ακολουθηθεί. Επί του παρόντος, υφίστανται δύο εναλλακτικές επιλογές που προτάθηκαν κατά τη διάρκεια συζητήσεων (βλ. κατωτέρω στα σημεία Α και Β). Καμία από αυτές δεν φαίνεται να προσφέρει ουσιαστικές δυνατότητες να σημειωθεί πρόοδος, δεδομένου ότι η συζήτησή τους έχει οδηγήσει μέχρι σήμερα στην πόλωση των θέσεων των κρατών μελών.

Ωστόσο, δεν αμφισβητείται η ανάγκη βελτίωσης των υφιστάμενων διαδικασιών επίλυσης των διαφορών. Από τις συζητήσεις στο Συμβούλιο καθώς και από τις διαβουλεύσεις για ορισμένες αρχές που αφορούν το μελλοντικό δικαιοδοτικό όργανο σε ευρωπαϊκή κλίμακα (στο εξής επίσης «η δικαιοδοσία») φαίνεται να αναδύεται κάποια συναίνεση. Η δικαιοδοσία θα πρέπει να είναι αποδοτική και αποτελεσματική από πλευράς κόστους, προσφέροντας τη μεγαλύτερη δυνατή ασφάλεια του δικαίου στην εκδίκαση διαφορών σχετικά με την εγκυρότητα και την προσβολή διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας. Πρέπει επίσης να παρέχει τον κατάλληλο βαθμό εγγύτητας προς τους χρήστες του συστήματος. Ο πολυεθνικός χαρακτήρας της δικαιοδοσίας πρέπει να αντικατοπτρίζεται στη σύνθεσή της και στον κοινό κανονισμό διαδικασίας.

Κατά συνέπεια, πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες, σε πρώτη φάση, για την επίτευξη συναίνεσης μεταξύ των κρατών μελών γύρω από αυτούς τους γενικούς στόχους και τα χαρακτηριστικά (βλ. κατωτέρω σημείο Γ). Η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι καθεμία από τις τρεις επιλογές εγείρει ειδικά θέματα νομικού χαρακτήρα τα οποία θα πρέπει να αντιμετωπιστούν κατάλληλα. Επιπλέον, η τελική δομή και οι λεπτομερείς διευθετήσεις οποιασδήποτε συμβιβαστικής λύσης πρέπει να είναι σε πλήρη συμμόρφωση με το κοινοτικό δίκαιο.

Α – Η EPLA

Το σχέδιο συμφωνίας για την επίλυση των διαφορών σχετικά με το Ευρωπαϊκό Δίπλωμα Ευρεσιτεχνίας (EPLA) αποσκοπεί στην καθιέρωση ενιαίας δικαιοδοσίας για τα Ευρωπαϊκά Διπλώματα Ευρεσιτεχνίας. Από το 1999, ομάδα εργασίας των κρατών που συμμετέχουν στον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας ασχολείται με την εκπόνηση του σχεδίου EPLA που προτείνει τη δημιουργία ενός νέου διεθνούς οργανισμού, του Δικαστικού Σώματος Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας (European Patent Judiciary).²⁷

Σκοπός είναι να δημιουργηθεί ένα ενοποιημένο σύστημα για την εκδίκαση διαφορών σε σχέση με ευρωπαϊκά διπλώματα ευρεσιτεχνίας για εκείνα τα συμβαλλόμενα μέρη της EPC (σύμβασης για το Ευρωπαϊκό Δίπλωμα Ευρεσιτεχνίας) που επιθυμούν να συμμετάσχουν στο σύστημα. Το Δικαστικό Σώμα για τα Ευρωπαϊκά Διπλώματα Ευρεσιτεχνίας θα περιλαμβάνει ένα Πρωτοδικείο, ένα Εφετείο και μία Γραμματεία. Το Πρωτοδικείο θα περιλαμβάνει το κεντρικό τμήμα που θα συσταθεί στην έδρα του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας. Ωστόσο, στα συμβαλλόμενα κράτη θα δημιουργηθούν περιφερειακά τμήματα του Πρωτοδικείου. Τα συμβαλλόμενα μέρη μπορούν να ζητήσουν τη δημιουργία

26 Ψήφισμα P6_TA(2006)0416, Μελλοντική δράση στον τομέα των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας [http://www.europarl.europa.eu/registre/seance_pleniere/textes_adoptes/definitif/2006/10-12/0416/P6_TA\(2006\)0416_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/registre/seance_pleniere/textes_adoptes/definitif/2006/10-12/0416/P6_TA(2006)0416_EN.pdf)

27 Βλέπε για περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία EPLA: <http://www.european-patent-office.org/epo/epla/index.htm>.

περιφερειακού τμήματος που θα εξασφαλίζει την τοπική παρουσία σε πρώτο βαθμό του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας (με ανώτατο όριο τριών πρωτοδικείων ανά χώρα), που θα χρηματοδοτείται κυρίως από τα εν λόγω συμβαλλόμενα κράτη. Οι αποφάσεις του Πρωτοδικείου μπορούν να προσβάλλονται στο Εφετείο. Ο γραμματέας του EPC θα είναι υπεύθυνος για το συντονισμό του καταμερισμού της εργασίας σε υποθέσεις που ανατίθενται στα περιφερειακά τμήματα.

Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας θα έχει δικαιοδοσία για αγωγές προσβολής και αγωγές ή ανταγωγές ανάκλησης ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας. Θα διαθέτει δικαστές με την κατάλληλη νομική και τεχνική εμπειρογνωμοσύνη. Ουσιαστικά, το Δικαστήριο του Ευρωπαϊκών Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας θα έχει ισοδύναμες εξουσίες με εκείνες ενός δικαστή αρμόδιου για εθνικά διπλώματα ευρεσιτεχνίας σε μία εθνική δικαιοδοσία. Το γλωσσικό καθεστώς θα βασίζεται σε εκείνο του ΕΓΔΕ (αγγλικά, γαλλικά και γερμανικά).

Ορισμένα κράτη μέλη εκλαμβάνουν τη διαδικασία EPLA ως μία διαδικασία με την οποία μπορεί να πραγματοποιηθεί ταχεία πρόοδος. Οι χώρες αυτές είναι υπέρ της ενεργού συμμετοχής της Κοινότητας στην εν λόγω διαδικασία. Η συμμετοχή της Κοινότητας απαιτείται εφόσον η EPLA, διεθνής συνθήκη με τη συμμετοχή μελών της EPC που είναι χώρες οι οποίες δεν ανήκουν στην ΕΕ, αφορά θέματα τα οποία καλύπτονται ήδη από την κοινοτική νομοθεσία (*aquis communautaire*).²⁸ Τα κράτη μέλη που είναι υπέρ της διαδικασίας EPLA θα θέλουν από την Επιτροπή να ζητήσει διαπραγματευτικές οδηγίες και από το Συμβούλιο να χορηγήσει τις οδηγίες αυτές, προκειμένου να μπορέσει η Κοινότητα να αρχίσει διαπραγματεύσεις για την EPLA.

Ορισμένα κράτη μέλη θεωρούν ότι η δημιουργία μιας νέας δικαιοδοσίας παράλληλα με την κοινοτική θα περιπλέξει την κατάσταση και υπάρχει κίνδυνος να προκύψουν αντιφάσεις. Στην περίπτωση της δημιουργίας του κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας, θα οδηγήσει σε διπλασιασμό των δικαστηρίων που ασχολούνται με υποθέσεις διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στην ΕΕ.

B - Κοινοτική δικαιοδοσία για ευρωπαϊκά και κοινοτικά διπλώματα ευρεσιτεχνίας

Ορισμένα κράτη μέλη θεωρούν ότι, αντί να δημιουργηθεί ένα δικαστήριο EPLA μόνο για ευρωπαϊκά διπλώματα ευρεσιτεχνίας, θα ήταν προτιμότερο να δημιουργηθεί μία ενοποιημένη δικαστική διάρθρωση η οποία θα ασχολείται με επίλυση διαφορών τόσο για τα ευρωπαϊκά διπλώματα ευρεσιτεχνίας όσο και για τα μελλοντικά κοινοτικά διπλώματα ευρεσιτεχνίας. Συνηγορούν υπέρ της δημιουργίας ενός ειδικού κοινοτικού δικαιοδοτικού οργάνου για την επίλυση διαφορών επί θεμάτων ευρωπαϊκών και κοινοτικών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας χρησιμοποιώντας τις δικαιοδοτικές ρυθμίσεις που αναφέρονται τη συνθήκη ΕΚ.

Σύμφωνα με τους υπερασπιστές της πρότασης αυτής, θα χρειαστεί μία διεθνής συμφωνία στην οποία θα συμμετέχει η Κοινότητα προκειμένου να δοθεί αρμοδιότητα στον κοινοτικό δικαστή επί των ευρωπαϊκών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας. Η χορήγηση μιας τέτοιας δικαιοδοσίας θα καταστήσει δυνατή την τήρηση των αρχών της κοινοτικής έννομης τάξης σε θέματα διαφορών που αφορούν την εγκυρότητα και την προσβολή ευρωπαϊκών διπλωμάτων

28 Π.χ. οδηγία 2004/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29^{ης} Απριλίου σχετικά με την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας· κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (Βρυξέλλες Ι), ΕΕ L 12 της 16.1.2001, σ.1.

ευρεσιτεχνίας και, από τη στιγμή που θα δημιουργηθούν, των κοινοτικών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας.

Επιπλέον, και βάσει του άρθρου 225α της συνθήκης ΕΚ, θα δημιουργηθεί ένα ειδικό δικαιοδοτικό τμήμα για διαφορές σχετικά με διπλώματα ευρεσιτεχνίας. Το δικαιοδοτικό αυτό τμήμα θα περιλαμβάνει πρωτοδικεία με ειδικευμένους δικαστές που θα βρίσκονται στα κράτη μέλη, με άσκηση προσφυγών στο Πρωτοδικείο. Θα πρέπει να υπάρχουν ομοιόμορφοι κανονισμοί διαδικασίας και οι κοινοτικοί δικαστές δεν θα πρέπει να εφαρμόζουν μόνο το κοινοτικό δίκαιο αλλά και τις σχετικές διατάξεις της Σύμβασης για το Ευρωπαϊκό Δίπλωμα Ευρεσιτεχνίας.

Ορισμένα κράτη μέλη, που υποστηρίζονται από ενδιαφερόμενους παράγοντες, φαίνεται να θεωρούν ότι ένα δικαστήριο διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας σε επίπεδο ΕΕ, που θα έχει ιδρυθεί με βάση το κοινοτικό πλαίσιο, δεν θα είναι πρακτικά λειτουργικό. Εκφράζεται η ανησυχία ότι οι διαδικασίες θα αποδειχθούν ανεπαρκείς και αναποτελεσματικές και εκφράζονται αμφιβολίες σχετικά με το κατά πόσο θα είναι δυνατός ο ορισμός δικαστών που να έχουν την κατάλληλη τεχνική εκπαίδευση χωρίς να διαθέτουν πλήρη νομικά προσόντα.

Γ – Η συμβιβαστική πρόταση της Επιτροπής

Η Επιτροπή θεωρεί ως την κυριότερη διαφορά μεταξύ των επιλογών Α και Β το γεγονός ότι η επιλογή της EPLA αναπτύσσεται εκτός του κοινοτικού πλαισίου και ότι το παρόν σχέδιο EPLA ασχολείται μόνο με το θέμα της επίλυσης διαφορών στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας. Αυτό σημαίνει ότι θα απαιτείται χωριστή δικαιοδοσία για τα μελλοντικά κοινοτικά διπλώματα ευρεσιτεχνίας.

Η Επιτροπή πιστεύει ότι θα μπορούσε να προκύψει συναίνεση στη βάση μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης που να συνδυάζει στοιχεία τόσο της EPLA όσο και μιας κοινοτικής δικαιοδοσίας, όπως είχε αρχικά προταθεί από την Επιτροπή. Η δημιουργία ενός κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας δεν θα πρέπει να τεθεί σε κίνδυνο ούτε να υπάρξει επικάλυψη με δύο ανταγωνιζόμενες δικαιοδοσίες για την επίλυση διαφορών επί διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στην Ευρώπη. Η προτεινόμενη αυτή οδός θα μπορούσε συνεπώς να οδηγήσει στη μελέτη ενός ενιαίου δικαστικού συστήματος που να διαπνέεται από τις αρχές στις οποίες στηρίζεται η συναίνεση και να αντιμετωπίζει τα σημεία που προβληματίζουν αντίστοιχα τα κράτη μέλη και τους ενδιαφερόμενους παράγοντες.

Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με τη δημιουργία ενός ενοποιημένου και ειδικευμένου δικαστικού σώματος με αρμοδιότητες για την επίλυση διαφορών επί ευρωπαϊκών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας καθώς και επί των μελλοντικών κοινοτικών διπλωμάτων. Ένα τέτοιο δικαστικό σύστημα μπορεί να διαπνέεται σε μεγάλο βαθμό από το υπόδειγμα της EPLA, ειδικότερα όσον αφορά τις ιδιαιτερότητες της επίλυσης διαφορών για διπλώματα ευρεσιτεχνίας, αλλά να επιτρέπει την εναρμονισμένη ενσωμάτωση στην κοινοτική δικαιοδοσία.

Το δικαιοδοτικό όργανο για θέματα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας θα πρέπει να εξασφαλίζει τον απαραίτητο βαθμό εγγύτητας προς τα ενδιαφερόμενα μέρη και τα ιδιαίτερα περιστατικά της υπόθεσης. Θα πρέπει να περιλαμβάνει περιορισμένο αριθμό πρωτοβάθμιων τμημάτων καθώς και ένα κεντρικό εφετείο που θα εξασφαλίζει την ομοιομορφία της ερμηνείας. Τα τμήματα, τα οποία θα χρησιμοποιούν τις υφιστάμενες εθνικές δομές, θα αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του ενιαίου δικαιοδοτικού συστήματος. Στο πλαίσιο του ενιαίου αλλά πολυεθνικού συστήματος επίλυσης διαφορών, η ανάθεση των υποθέσεων θα γίνεται από το Γραμματέα του δικαστικού σώματος στη βάση σαφώς καθορισμένων και διαφανών κανόνων. Οι κανόνες

αυτοί μπορούν να βασίζονται στην κανονισμό Βρυξέλλες I και σε άλλες ισχύουσες διατάξεις του κοινοτικού κεκτημένου (*acquis communautaire*).

Το δικαιοδοτικό όργανο θα είναι αρμόδιο για τις αγωγές προσβολής και εγκυρότητας, καθώς και για συναφείς αξιώσεις όπως αποζημιώσεις, και για συγκεκριμένες διαδικασίες που ανταποκρίνονται στις ανάγκες των ενδιαφερομένων μερών.

Το εφετείο και τα τμήματα του πρωτοδικείου θα πρέπει να εργάζονται με κοινούς κανονισμούς διαδικασίας, βάσει των βέλτιστων πρακτικών στα κράτη μέλη. Αυτό θα μπορεί να επιτευχθεί με την αξιοποίηση γνώσεων και πείρας ειδικευμένων δικαστηρίων σε θέματα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας εντός της ΕΕ, για παράδειγμα, όσον αφορά την αποδεικτική διαδικασία, τη διεξαγωγή γραπτών και προφορικών διαδικασιών και τη διαχείριση υποθέσεων. Στο πλαίσιο αυτό, οι παρούσες εργασίες για το σχέδιο EPLA παρέχουν χρήσιμα στοιχεία.

Το δικαιοδοτικό σύστημα του διπλώματος ευρεσιτεχνίας θα πρέπει να λειτουργεί με καταρτισμένους δικαστές, τόσο από νομικής όσο και από τεχνικής απόψεως, οι οποίοι θα πρέπει να προσφέρουν εχέγγυα πλήρους δικαστικής ανεξαρτησίας και να μην δεσμεύονται από έξωθεν εντολές.

Τέλος, το δικαιοδοτικό σύστημα για το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας πρέπει να σέβεται τις κρίσεις του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, τελικού ρυθμιστή σε θέματα κοινοτικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένων των θεμάτων που αφορούν το *acquis communautaire* και την ισχύ των μελλοντικών κοινοτικών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας.

Η Επιτροπή πιστεύει ότι εάν υπάρξει επαρκής πολιτική βούληση, οι σημερινές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών μπορούν να αρθούν και να καθιερωθεί μία κατάλληλη δομή για ένα ενοποιημένο και ολοκληρωμένο δικαιοδοτικό σύστημα για το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3. ΜΕΤΡΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΣ ΕΥΡΕΣΙΤΕΧΝΙΑΣ

Η ύπαρξη νομοθεσίας υψηλής ποιότητας αποτελεί αναγκαία αλλά όχι επαρκή προϋπόθεση για ένα σύστημα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας που να λειτουργεί σωστά. Παράλληλα με τη σημασία της ποιότητας, που τονίστηκε κατά τις σχετικές διαβουλεύσεις του 2006, χρειάζεται να βελτιωθεί η στρατηγική χρησιμοποίηση και η επιβολή των δικαιωμάτων εκ μέρους των επιχειρήσεων. Επιπλέον, κατά τη διάρκεια των διαβουλεύσεων προέκυψαν αρκετά ερωτηματικά όπου, εκτός από τις νομοθετικές πρωτοβουλίες, πρέπει να αναληφθούν ή να ενταθούν συντονισμένες μη νομοθετικές δράσεις προκειμένου να σημειωθεί πρόοδος στη στρατηγική της Λισαβόνας.

Πολλές επιχειρήσεις εξακολουθούν να μην αξιοποιούν πλήρως τις υφιστάμενες δυνατότητες προστασίας της διανοητικής τους ιδιοκτησίας, γεγονός το οποίο μπορεί να εμποδίσει την περαιτέρω πρόοδο προς μια οικονομία βασισμένη στη γνώση. Οι ΜΜΕ και τα πανεπιστήμια δεν γνωρίζουν συχνά πώς να αξιοποιήσουν καλύτερα τα δικαιώματά τους από διπλώματα ευρεσιτεχνίας για να προστατεύσουν και να εκμεταλλευθούν τις εφευρέσεις τους. Για το λόγο αυτό, είναι πολύ σημαντικό να ληφθούν μέτρα για τη στήριξη της χρήσης των ΔΔΙ, συμπεριλαμβανομένων των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, παράλληλα με την προσιτή και αποτελεσματική εφαρμογή τους. Μόνον τότε το σύστημα των ΔΔΙ θα μπορεί να παράσχει το

βαθμό προστασίας που χρειάζεται για τη βελτιστοποίηση των επενδύσεων στην καινοτομία. Ορισμένα μέτρα στήριξης που περιγράφονται κατωτέρω μελετώνται λεπτομερώς στην πρόσφατη ανακοίνωση της Επιτροπής για τη στρατηγική στον τομέα της καινοτομίας²⁹ και θα εξεταστούν επίσης στην ανακοίνωση για τη στρατηγική στον τομέα των ΔΔΙ.

3.1. ΠΟΙΟΤΗΤΑ, ΚΟΣΤΟΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΔΙΠΛΩΜΑΤΩΝ ΕΥΡΕΣΙΤΕΧΝΙΑΣ

Ενώ η ποιότητα των ευρωπαϊκών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας θεωρείται γενικά υψηλή σε σύγκριση με άλλες περιοχές του κόσμου, οι συμμετέχοντες στις διαβουλεύσεις του 2006 τόνισαν τη σημασία αυστηρής εξέτασης, μελέτης του προηγούμενου βαθμού εξέλιξης της τέχνης και αυστηρής εφαρμογής των κριτηρίων για την κατοχύρωση των διπλωμάτων. Ωστόσο, εκφράστηκαν ανησυχίες ότι μια αυξανόμενη ζήτηση για διπλώματα ευρεσιτεχνίας θα μπορούσε να οδηγήσει σε αυξημένη χορήγηση διπλωμάτων χαμηλής ποιότητας. Αυτός είναι ένας από τους λόγους που θα μπορούσαν να οδηγήσουν στην εμφάνιση «patent thickets»³⁰ και «patent trolls»³¹ στην Ευρώπη. Ένα σύστημα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας υψηλής ποιότητας στην ΕΕ αποτελεί απαραίτητο μέσο για την αποφυγή τέτοιου είδους κωλυμάτων στον τομέα της καινοτομίας και υιοθέτησης καταστροφικών συμπεριφορών στην Ευρώπη.

Παράλληλα με το θέμα της ποιότητας, πρέπει να συνεχιστούν οι προσπάθειες για την αντιμετώπιση τόσο του κόστους όσο και του χρόνου παράδοσης. Όσον αφορά το κόστος, πρέπει να μειωθεί σημαντικά το χάσμα από την Ιαπωνία και τις ΗΠΑ, ιδιαίτερα για τις ΜΜΕ. Όσον αφορά το χρόνο παράδοσης, στόχος είναι να μειωθεί ο μέσος χρόνος για τη χορήγηση ή την άρνηση χορήγησης ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας στα τρία χρόνια, όπως συμφωνήθηκε μεταξύ συμβαλλομένων χωρών της ΕΡΚ κατά την Διακυβερνητική Διάσκεψη των Παρισίων το 1999³². Η ταχεία παράδοση των εξετασθέντων δικαιωμάτων έχει ιδιαίτερη σημασία, λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι η ζήτηση για διπλώματα ευρεσιτεχνίας εξακολουθεί να αυξάνεται. Για παράδειγμα, το ΕΓΔΕ ανέφερε 7,2% αύξηση του αριθμού των αιτήσεων για διπλώματα ευρεσιτεχνίας που κατατέθηκαν μεταξύ 2004 και 2005 σε περίπου 193 000³³ ενώ λήφθηκε αριθμός ρεκόρ αιτήσεων (145 000) βάσει της συνθήκης συνεργασίας για διπλώματα ευρεσιτεχνίας το 2006, αριθμός που αντιπροσωπεύει αύξηση 6,4% σε

29 Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Κάνοντας τη γνώση πράξη: Μία στρατηγική καινοτομίας ευρείας βάσης για την ΕΕ», COM(2006) 502.

30 Ο όρος patent thicket αναφέρεται στο δυνητικό πρόβλημα ότι εξαιτίας του υψηλού αριθμού των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας που είναι αναγκαία για την παραγωγή ενός προϊόντος, η καινοτομία στον εν λόγω τομέα καθυστερεί λόγω του φόβου διακοπής της παραγωγής και των αγωγών για προσβολή διπλώματος ευρεσιτεχνίας.

31 Πρόκειται για μία νέα μέθοδο να προκύψουν οφέλη από δίπλωμα ευρεσιτεχνίας. Οι «Patent trolls» είναι κάτοχοι διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας (συχνά πρόκειται για επενδυτές οι οποίοι αγοράζουν διπλώματα ευρεσιτεχνίας φθηνά από εταιρείες που έχουν πτωχεύσει) που χρησιμοποιούν τα δικαιώματα αυτά για να απειλήσουν εταιρείες με αγωγές προσβολής και διατάξεις ασφαλιστικών μέτρων, αναγκάζοντας τις εταιρείες αυτές να προσφεύγουν σε οικονομικούς διακανονισμούς προκειμένου να αποφύγουν τις οικονομικά επαχθείς δικαστικές διαδικασίες. Τέτοιου είδους απειλές μπορούν να επηρεάσουν μελλοντικά έναν ολόκληρο βιομηχανικό κλάδο.

32 Έκθεση της διακυβερνητικής διάσκεψης των συμβαλλομένων χωρών του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας για την μεταρρύθμιση του συστήματος διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στην Ευρώπη, Παρίσι, 24 και 25 Ιουνίου 1999 [1999] ΕΕ 545 του ΕΓΔΕ, διαθέσιμη στην διεύθυνση http://www.european-patent-office.org/epo/pubs/oj_index_e.htm.

33 Ετήσια έκθεση ΕΓΔΕ του 2005, <http://annual-report.european-patent-office.org/2005/review/index.en.php>.

σύγκριση με το προηγούμενο έτος³⁴. Μια παρόμοια αύξηση των επιπέδων και κατά τα επόμενα χρόνια, θα διπλασίαζε το συνολικό αριθμό αιτήσεων εντός 10 περίπου ετών.

Με την αυξανόμενη ζήτηση για διπλώματα ευρεσιτεχνίας, την αυξανόμενη επιβάρυνση των εξεταστών καθώς και την πρόοδο των τεχνολογικών εξελίξεων, είναι σημαντικό τα γραφεία διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στην Ευρώπη να συνεργάζονται, για παράδειγμα, με σκοπό την αμοιβαία εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων της εξέτασης και να προσπαθήσουν να διατηρήσουν την υψηλή ποιότητα των χορηγούμενων διπλωμάτων. Η Επιτροπή καλωσορίζει συνεπώς τις πρόσφατες πρωτοβουλίες βελτίωσης της ποιότητας, όπως είναι το πρότυπο για το Ευρωπαϊκό Σύστημα Διαχείρισης της Ποιότητας, που αποτελεί προϊόν των εργασιών της ομάδας εργασίας που συστάθηκε από το διοικητικό συμβούλιο του ΕΓΔΕ. Το πρότυπο αυτό παρέχει ιδεώδη δυνατότητα διατήρησης της ποιότητας των δικαιωμάτων ευρεσιτεχνίας και αντιμετώπισης προβληματικών τομέων.

3.2. ΕΙΔΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΜΜΕ

Υπάρχουν ενδείξεις ότι οι ΜΜΕ δεν κατοχυρώνουν με διπλώματα ευρεσιτεχνίας ή δεν χρησιμοποιούν άλλου είδους ΔΔΙ επειδή δεν διαθέτουν καλής ποιότητας συμβουλευτικές υπηρεσίες,³⁵ ή λόγω του υψηλού κόστους που συνεπάγεται η κατοχύρωση μέσω διπλώματος ευρεσιτεχνίας. Για το λόγο αυτό είναι πολύ σημαντικό οι ΜΜΕ να είναι σε θέση να διαθέτουν επαρκείς γνώσεις προκειμένου να λαμβάνουν τις κατάλληλες αποφάσεις, είτε επιλέγουν το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας είτε άλλες μορφές προστασίας των ΔΔΙ.

Μια στρατηγική για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας στην Ευρώπη πρέπει συνεπώς να συμπεριλάβει δράσεις ευαισθητοποίησης, τονίζοντας τα πλεονεκτήματα και τα οφέλη του συστήματος των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, ιδιαίτερα για τις ΜΜΕ. Όπως υπογραμμίστηκε στην ανακοίνωση για την έρευνα και την καινοτομία,³⁶ η Επιτροπή θα ενθαρρύνει τη χρήση των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, προσδιορίζοντας με τα λοιπά ενδιαφερόμενα μέρη τα μέτρα εκείνα που ανταποκρίνονται καλύτερα στην ανάγκη στήριξης των ΜΜΕ. Πρόκειται για την καλύτερη χρήση των υφιστάμενων μέτρων στήριξης, αλλά και για τη μελέτη νέων υπηρεσιών οι οποίες να είναι περισσότερο προσαρμοσμένες στις πραγματικές ανάγκες των ΜΜΕ. Η Επιτροπή μόλις δρομολόγησε ένα πρόγραμμα, στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας PRO INNO Europe, με σκοπό τη διάδοση της γνώσης για τα σχετικά ζητήματα μεταξύ των ΜΜΕ, με ιδιαίτερη έμφαση στην κατοχύρωση μέσω διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας. Η Επιτροπή δρομολογεί επίσης πρόσκληση υποβολής προτάσεων βάσει του προγράμματος πλαισίου για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία (CIP), για την υλοποίηση ενός τριετούς σχεδίου ευαισθητοποίησης και επιβολής των ΔΔΙ ώστε να ενισχυθεί σημαντικά η ευαισθητοποίηση και η γνώση θεμάτων ΔΔΙ μεταξύ των ΜΜΕ, βελτιώνοντας την καταχώριση και επιβολή των δικαιωμάτων και καταπολεμώντας την παραποίηση. Όσον αφορά το θέμα του κόστους, η

34 Ιστότοπος WIPO στη διεύθυνση: http://www.wipo.int/edocs/prdocs/en/2007/wipo_pr_2007_476.html.

35 Τα λεπτομερέστερα δεδομένα για τη χρήση των ΔΔΙ από ΜΜΕ προέρχονται από την Κοινοτική Έρευνα Καινοτομίας (CIS). Η CIS-4 που καλύπτει την περίοδο 2002-2004 δείχνει ότι οι ΜΜΕ αναφέρουν σταθερά λιγότερη χρήση επίσημων και ανεπίσημων μεθόδων οικειοποίησης ΔΙ σε σύγκριση με μεγάλες επιχειρήσεις.

36 Εφαρμογή του κοινοτικού προγράμματος της Λισαβόνας: Περισσότερη έρευνα και καινοτομία – Επενδύσεις για την ανάπτυξη και την απασχόληση: Μία κοινή προσέγγιση, COM(2005) 488 τελικό.

σημαντικότερη πρόοδος θα προέλθει φυσικά από τη θέσπιση του Κοινοτικού Διπλώματος Ευρεσιτεχνίας³⁷.

3.3. ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΓΝΩΣΗΣ

Υπάρχει γενικά η αίσθηση ότι η Ευρώπη υστερεί και πρέπει να βελτιώσει τις επιδόσεις της από πλευράς μεταφοράς γνώσης. Ειδικότερα, πρέπει να βελτιωθεί η διεθνική μεταφορά γνώσης μεταξύ επιχειρήσεων σε διαφορετικές ευρωπαϊκές χώρες και η μεταφορά γνώσης³⁸ μεταξύ της δημόσιας ερευνητικής βάσης της ΕΕ³⁹ (π.χ. πανεπιστήμια) και της βιομηχανίας.

Η Επιτροπή παρουσιάζει ανακοίνωση⁴⁰ και συνοδευτικές (προαιρετικές) κατευθυντήριες γραμμές ορθής πρακτικής για τη βελτίωση της μεταφοράς γνώσεων μεταξύ δημόσιων ερευνητικών κέντρων και βιομηχανίας σε ολόκληρη την Ευρώπη. Η ανακοίνωση αυτή θα συμβάλει στην άρση των υφιστάμενων διοικητικών φραγμών και θα παράσχει καθοδήγηση για το πώς μπορούν να συνδυαστούν η ιδιοκτησία και η εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων Ε&Α και συναφών ΔΔΙ με τους θεμελιώδεις στόχους των δημόσιων ερευνητικών οργανισμών. Ειδικότερα, θα προτείνει αυξημένη διάδραση μεταξύ ερευνητών του δημόσιου τομέα και της βιομηχανίας και καλύτερη ποιότητα υπηρεσιών μεταφοράς γνώσης στην Ευρώπη.

3.4. ΕΠΙΒΟΛΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΔΙΠΛΩΜΑΤΑ ΕΥΡΕΣΙΤΕΧΝΙΑΣ

Το κατάλληλο νομικό πλαίσιο και τα κίνητρα για τη χρήση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας πρέπει να συμπληρωθούν με προσιτή και ουσιαστική εφαρμογή των δικαιωμάτων. Οι κάτοχοι δικαιωμάτων συχνά δεν διαθέτουν επαρκείς νομικούς και χρηματοδοτικούς πόρους για να επιβάλουν τα δικαιώματά τους έναντι εικαζόμενων προσβολών. Επιπλέον, στην παγκόσμια οικονομία, είναι σημαντικό οι επιχειρήσεις στην Ευρώπη να μπορούν να επιβάλλουν επαρκώς τα δικαιώματά τους εκτός του εδάφους της ΕΕ. Αφετέρου, οι ΜΜΕ, ειδικότερα, συναντούν δυσκολίες να συνεχίσουν τις δραστηριότητές τους όταν κατηγορούνται αδικώς για προσβολή διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας από μεγάλες επιχειρήσεις και αναζητούν ευκολότερους και οικονομικά πιο προσιτούς τρόπους να υπερασπιστούν τα δικαιώματά τους.

37 Αξίζει να σημειωθεί επίσης ότι στις ΗΠΑ, την Ιαπωνία και την Κορέα έχει θεσπιστεί νομοθεσία με την οποία μειώνονται στο ήμισυ οι δαπάνες των ΜΜΕ για την κατοχύρωση με διπλώματα ευρεσιτεχνίας, σε σύγκριση με τις μεγάλες επιχειρήσεις.

38 Έρευνα επί συμβάσει, συλλογική και συνεργατική έρευνα, άδειες εκμετάλλευσης, συγκέντρωση και συνεκμετάλλευση πόρων, δημοσιεύσεις και ανταλλαγές ειδικευμένων επιστημόνων μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα.

39 Οι δημόσιοι ερευνητικοί οργανισμοί αντιπροσωπεύουν περίπου το ένα τρίτο της συνολικής δραστηριότητας Ε&Α στην Ευρώπη. Πριν από τη διεύρυνση του 2004, το 80% της δημόσιας Ε&Α επικεντρωνόταν σε 1500 ερευνητικά πανεπιστήμια σε κράτη μέλη (βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2001), «Benchmarking Industry-Science Relations – The Role of Framework conditions», Τελική έκθεση, Vienna/Mannheim, και Mark O. Sellenthin, «Who should own University Research – An exploratory study of the impact of patent rights regimes in Sweden and Germany on the incentives to patent research results», Ιούνιος 2004.

40 Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών - Βελτίωση της μεταφοράς γνώσης μεταξύ ερευνητικών οργανισμών και επιχειρήσεων σε όλη την Ευρώπη: υιοθέτηση της ανοιχτής καινοτομίας, COM (2007)182.

3.4.1. Εναλλακτική επίλυση διαφορών (ADR)

Η παραδοσιακή εκδίκαση διασυνοριακών διαφορών για διπλώματα ευρεσιτεχνίας συνεπάγεται πολλαπλές διαδικασίες σε περισσότερες δικαιοδοσίες και ενέχει τον κίνδυνο μακροχρόνιων διαδικασιών, αντικρουόμενων αποτελεσμάτων και υψηλών δαπανών. Η καθιέρωση ενός δικαιοδοτικού οργάνου για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως εξηγήθηκε παραπάνω, θα βελτιώσει σημαντικά την κατάσταση στην Ευρώπη για όλα αυτά τα θέματα.

Τα εμπλεκόμενα μέρη, και ιδιαίτερα οι MME, αναζητούν συνεχώς εναλλακτικές, περισσότερο προσιτές και αποτελεσματικές μεθόδους για την επίλυση των διαφορών τους όσον αφορά διπλώματα ευρεσιτεχνίας και άλλα ΔΔΙ. Καταβάλλονται συνεπώς προσπάθειες σε εθνική και διεθνή βάση προκειμένου να υιοθετηθούν εναλλακτικά συστήματα επίλυσης διαφορών (ADR) και να ενθαρρυνθούν, ή και να υποχρεωθούν, τα εμπλεκόμενα μέρη να προσφεύγουν σε διαμεσολάβηση, συμβιβασμό, ή διαιτησία πριν από τη χρήση ένδικων μέσων.

Στις απαντήσεις τους κατά τις διαβουλεύσεις του 2006 για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, πολλά ενδιαφερόμενα μέρη, ιδίως MME, έθεσαν το θέμα της εισαγωγής μεθόδων ADR στο μελλοντικό σύστημα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στην Ευρώπη. Οι προτάσεις κυμαίνονταν από τη χρήση υφιστάμενων συστημάτων, όπως το Κέντρο Διαιτησίας και Διαμεσολάβησης του Παγκόσμιου Οργανισμού Διανοητικής Ιδιοκτησίας, μέχρι το σχεδιασμό ενός *sui generis* εναλλακτικού κοινοτικού συστήματος επίλυσης διαφορών.

Μολονότι η Επιτροπή υπέβαλε ήδη τον Οκτώβριο του 2004 πρόταση οδηγίας για ορισμένα θέματα διαμεσολάβησης σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις⁴¹, θα εξετάσει περαιτέρω τη χρησιμότητα και την προστιθέμενη αξία συστημάτων ADR στον τομέα των ΔΔΙ, και ιδιαίτερα για θέματα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας. Η εξέταση θα εστιαστεί στις δυνατότητες εξοικονόμησης χρόνου και κόστους που μπορούν να επιφέρουν τα συστήματα ADR και τα δυνητικά τους οφέλη, ανταποκρινόμενα σε ειδικά χαρακτηριστικά των διαφορών για θέματα δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, συμπεριλαμβανομένων των διαφορών για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας.

3.4.2. Ασφάλιση νομικής προστασίας για την επίλυση διαφορών σε θέματα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας

Ένα πιθανό μέσο για να εξασφαλιστεί η πρόσβαση ή η κατάλληλη υπεράσπιση σε περίπτωση αντιδικίας επί θεμάτων διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας για τις MME μπορεί να είναι η ασφάλιση νομικής προστασίας σε περίπτωση αντιδικίας για θέματα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας (PLI). Ωστόσο, οι μέχρι σήμερα προσπάθειες από τον ιδιωτικό τομέα για την παροχή ασφαλιστικών σχημάτων υπήρξαν σπάνια επιτυχείς.

Οι υπηρεσίες της Επιτροπής ανέθεσαν το 2001 μελέτη για την PLI και τον Ιούνιο του 2006 δημοσιεύθηκε συμπληρωματική μελέτη. Στις 31 Δεκεμβρίου 2006 ολοκληρώθηκαν οι δημόσιες διαβουλεύσεις για την πρόσφατη μελέτη και αναλύονται επί του παρόντος οι 28 απαντήσεις που λήφθηκαν. Ωστόσο, από τη γενικότερη αντίδραση των ενδιαφερομένων σε σχέση με το υποχρεωτικό σύστημα που προτείνεται στη συμπληρωματική μελέτη διαφαίνεται ένας σκεπτικισμός.

41 COM (2004) 718 τελικό της 22.10.2004.

3.4.3. Διεθνείς πτυχές

Η επιβολή των ΔΔΙ εξακολουθεί να αποτελεί σοβαρό πρόβλημα σε διεθνές επίπεδο. Τα προκαταρκτικά αποτελέσματα σημαντικής μελέτης που εκπονήθηκε από τον ΟΟΣΑ δείχνουν ότι η αξία των διεθνών συναλλαγών εμπορευμάτων που αποτελούν αντικείμενο παραποίησης και πειρατείας ανήλθε το 2004 σε 140 δισεκατομμύρια €⁴². Μολονότι έχουν καταβληθεί σημαντικές προσπάθειες για να καταστούν αυστηρότερα τα διεθνή πρότυπα και να πλησιάσουν εκείνα που ισχύουν στην ΕΕ, η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να επικεντρώνει τις δράσεις προτεραιότητας στην προστασία των κατόχων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των κατόχων διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, σε χώρες εκτός της ΕΕ:

Η γερμανική προεδρία της ομάδας G8 των μεγαλύτερων βιομηχανικών οικονομιών πρότεινε πρόσφατα μια τριπλή προσέγγιση για να ενισχυθεί η επιβολή των ΔΔΙ σε παγκόσμια κλίμακα. Η εν λόγω προσέγγιση αφορά την προώθηση, και εφόσον είναι δυνατόν, την ολοκλήρωση το 2007 της υλοποίησης της δήλωσης του St. Petersburg, της 16^{ης} Ιουλίου του 2006 για την καταπολέμηση της πειρατείας και παραποίησης ΔΔΙ⁴³, με τη συμμετοχή επιχειρηματικών φορέων των χωρών του G8 στις προσπάθειες επιβολής, και με τη δρομολόγηση ενός «εποικοδομητικού διαλόγου» με την ομάδα των αναδυόμενων οικονομιών Ο5 (Βραζιλία, Κίνα, Ινδία, Μεξικό και Νότιος Αφρική) εν όψει της επερχόμενης συνόδου κορυφής του Heiligendamm.

Επιπλέον, η σημερινή προεδρία της ΕΕ έχει καταστήσει τις διατλαντικές σχέσεις μία από τις βασικές της προτεραιότητες. Η νέα πρωτοβουλία για μια διατλαντική οικονομική εταιρική σχέση καλύπτει, μεταξύ άλλων, την προστασία των ΔΔΙ. Θα στηριχθεί σε υφιστάμενες πρωτοβουλίες, όπως η σύνοδος κορυφής ΕΕ-ΗΠΑ, που πραγματοποιήθηκε τον Ιούνιο 2006 στη Βιέννη, στην οποία οι ΕΕ και ΗΠΑ δρομολόγησαν μια στρατηγική δράσης για την καταπολέμηση της πειρατείας και της παραποίησης στις τρίτες χώρες.

Η Επιτροπή συμμερίζεται την άποψη ότι υπάρχει ανάγκη βελτίωσης του διαλόγου για κανονιστικά και μη κανονιστικά θέματα με τους διεθνείς εταίρους της Κοινότητας, συμπεριλαμβανομένων συντονισμένων προσπαθειών για την προστασία της διανοητικής ιδιοκτησίας. Η προστασία των ΔΔΙ και η καταπολέμηση της παραποίησης και της πειρατείας προϊόντων πρέπει να ενταθούν σε διεθνές επίπεδο.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η ύπαρξη ενός βελτιωμένου συστήματος διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας αποτελεί ουσιαστική προϋπόθεση προκειμένου η Ευρώπη να αξιοποιήσει τις δυνατότητες καινοτομίας που διαθέτει. Για το σκοπό αυτό, η Επιτροπή παρέθεσε τις προτάσεις της για να σημειωθεί πρόοδος στον τομέα της μεταρρύθμισης του συστήματος διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στην Ευρώπη και προτείνει ενισχυτικά μέτρα στην παρούσα ανακοίνωση. Σκοπός της παρούσας ανακοίνωσης είναι να αναζωογονηθούν οι συζητήσεις για το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας στην Ευρώπη, ώστε να ενθαρρυνθούν τα κράτη μέλη να εργαστούν προς την εξεύρεση συναίνεσης και την πραγματοποίηση ουσιαστικής προόδου στον τομέα αυτό. Εφόσον καταστεί πραγματικότητα το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας και βελτιωθεί

42 Έκθεση του John Dryden, υποδιευθυντή έρευνας, τεχνολογίας και βιομηχανίας του ΟΟΣΑ, στο Τρίτο Διεθνές Συμπόσιο για την καταπολέμηση της παραποίησης και της πειρατείας, Γενεύη, 30 Ιανουαρίου 2007. Τα αρχικά αριθμητικά στοιχεία ανέφεραν ποσό 176 δισεκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ.

43 Η Δήλωση για την πειρατεία και την παραποίηση των ΔΔΙ είναι διαθέσιμη στον δικτυακό τόπο <http://en.g8russia.ru/docs/15.html>.

παράλληλα το υφιστάμενο κατακερματισμένο σύστημα επίλυσης διαφορών για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, το σύστημα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας θα γίνει πολύ πιο προσπελάσιμο και θα επέλθει εξοικονόμηση κόστους για όλους εκείνους οι οποίοι συμμετέχουν καθ' οιονδήποτε τρόπο στο εν λόγω σύστημα. Παράλληλα, με τη θέσπιση μέτρων ενίσχυσης για τη διατήρηση και, εφόσον είναι αναγκαίο, τη βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας του σημερινού συστήματος, μαζί με στοχοθετημένα μέτρα για τη βελτίωση της πρόσβασης των ΜΜΕ, το ευρωπαϊκό σύστημα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας θα συμβάλει στην τόνωση της καινοτομίας και της ανταγωνιστικότητας στην Ευρώπη. Η ΕΕ πρέπει επίσης να αναλάβει ενεργό ρόλο μαζί με τους διεθνείς εταίρους της προκειμένου να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση στα θέματα ΔΔΙ και η κατάλληλης και ισόρροπη επιβολή τους. Παρέχοντας στα κράτη μέλη μια βάση συμφωνίας για συγκεκριμένες δράσεις, η Επιτροπή σκοπεύει να δημιουργήσει ένα σταθερό πλαίσιο προόδου της μεταρρύθμισης των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας σε άλλα πεδία, ιδιαίτερα όσον αφορά το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας και το σύστημα επίλυσης διαφορών.

Η Επιτροπή θα συνεργαστεί με το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο προκειμένου να επιτευχθεί συναίνεση σχετικά με την πορεία που πρέπει να ακολουθεί. Από τη στιγμή που θα επιτευχθεί η ευρεία επιθυμητή συναίνεση, η Επιτροπή θα λάβει τα αναγκαία μέτρα για την εφαρμογή της συμφωνηθείσας στρατηγικής και θα υποβάλει σχετικές προτάσεις.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Διάρθρωση κόστους άμεσης κατάθεσης αιτήσεων διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και διατήρησης, 2003

	EPO-3¹	EPO-13²	USPTO	JPO
Παραδοχές	ευρώ	ευρώ	\$ ΗΠΑ	Γιέν Ιαπωνίας
Είδος επιχείρησης	όλες	όλες	μεγάλες	όλες
Διάμεσος αριθμός αξιώσεων	18	18	23	7
Χρόνος χορήγησης (αριθμός μηνών)	44	44	27	31
Οριζόμενες χώρες προστασίας	3	13	1	1
Αριθμός μεταφράσεων ³	2	8	0	0
Διαδικαστικά έξοδα				
Κατάθεση	160	160	225	16000
Έρευνα	690	690	375	
Ορισθέντα κράτη (75 ανά χώρα, μέχρι 7)	225	525		
3 ^ο έτος της αίτησης	380	380		
4 ^ο έτος της αίτησης	405	405		
Εξέταση	1 430	1 430	150	168 600
Χορήγηση	715	715	1 300	
Φόρος αξίωσης ⁴	320	320	54	28 000
Διοικητικά έξοδα	250	250	300	
Έξοδα μετάφρασης ⁵	3 400	13 600		
Έξοδα κύρωσης	95	1 700		
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ	8 070	20 175	2 404	212 600
	EURO	EURO	EURO	EURO
Κόστος διαδικασίας χωρίς μετάφραση	4 670	6 575	1 856	1 541
Κόστος διαδικασίας με μετάφραση	8 070	20 175	1 856	1 541
Κόστος εξωτερικών υπηρεσιών⁷				
	12 500	19 500	8 000	4 000

Μετά τη χορήγηση				
Κόστος διατήρησης 10 ετών (τέλη)	2 975	16 597	2 269	2 193
Κόστος διατήρησης 20 ετών (τέλη)	22 658	89 508	4 701	11 800
ΣΥΝΟΛΟ διαδικασίας κατάθεσης⁶	20 570	39 675	9 856	5 541
ΣΥΝΟΛΟ 10 έτη	23 545	56 272	12 125	7 734
ΣΥΝΟΛΟ 20 έτη	43 228	129 183	14 556	17 341

Πηγή: Van Pottelsberghe και François (βλέπε υποσημείωση 7).

1. Οι τρεις χώρες μέλη της EPC που ορίζονται συχνότερα είναι η Γερμανία, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Γαλλία.
2. Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση του ΕΓΔΕ (EPO) του 2003, οι εξής 13 χώρες ορίζονται για την προστασία των διπλωμάτων σε περισσότερο από το 60 τοις εκατό των σχετικών αιτήσεων: Γερμανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Γαλλία, Ιταλία, Ισπανία, Κάτω Χώρες, Σουηδία, Ελβετία, Βέλγιο, Αυστρία, Δανία, Φινλανδία και Ιρλανδία.
3. Μόνον 8 μεταφράσεις θα χρειαστούν για την αποτελεσματική προστασία σε 13 χώρες, δεδομένου ότι ορισμένες χώρες δέχονται αιτήσεις στα αγγλικά ή έχουν κοινή γλώσσα με άλλες χώρες (Κάτω Χώρες, Βέλγιο, Ελβετία).
4. Το κόστος ανά αξίωση ανέρχεται σε 40 ευρώ εάν σε μια αίτηση διπλώματος ευρεσιτεχνίας προς το ΕΓΔΕ περιλαμβάνονται περισσότερες από 10 αξιώσεις, 18 \$ ΗΠΑ εάν σε μια αίτηση διπλώματος ευρεσιτεχνίας προς το USPTO περιλαμβάνονται περισσότερες από 20 αξιώσεις και 4000 Γιέν για τις αξιώσεις που περιλαμβάνονται σε μια αίτηση προς το JPO.
5. Γίνεται η παραδοχή ότι το κόστος της μετάφρασης ανέρχεται σε 1.700 ευρώ ανά γλώσσα. Το ποσό αυτό περιλαμβάνει την μετάφραση και τη διαμεσολάβηση του αντικλήτου δικηγόρου.
6. Οι εν λόγω εκτιμήσεις για το ΕΓΔΕ αντιστοιχούν στο κόστος των λεγόμενων άμεσων αιτήσεων ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας (EP) (αίτηση διπλώματος ευρεσιτεχνίας που κατατίθεται απευθείας στο ΕΓΔΕ). Οι εκτιμήσεις αυτές πρέπει να θεωρούνται ως το κατώτερο όριο για ένα μέσο δίπλωμα, δεδομένου ότι δεν περιλαμβάνουν το κόστος που συνδέεται με τις αιτήσεις εθνικής προτεραιότητας (από χώρα μέλος της EPC ή από το εξωτερικό) ή με τις αιτήσεις PCT (συνθήκη συνεργασίας για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας).
7. Δεν υπάρχει συγκριτική αξιολόγηση του κόστους εξωτερικών υπηρεσιών στις ΗΠΑ, την Ιαπωνία και την Ευρώπη. Η έρευνα του Roland Berger (2005), βλέπε υποσημείωση 44, παρέχει μια αξιόπιστη εκτίμηση για τις αιτήσεις στο ΕΓΔΕ (βλέπε πίνακα A1 στο προσάρτημα). Η βάση της παραδοχής είναι 8.000 ευρώ για ένα δίπλωμα ευρεσιτεχνίας και 1.500 ευρώ ανά οριζόμενο κράτος (για το ΕΓΔΕ). Επειδή τα αιτούμενα προς το JPO διπλώματα ευρεσιτεχνίας είναι πολύ μικρότερα (7 αξιώσεις έναντι 18), έχει ληφθεί ως κόστος αναφοράς το ήμισυ, δηλαδή 4 000 ευρώ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ ΚΟΣΤΟΥΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ

Υπόδειγμα	Κόστος μετάφρασης	
	Κόστος ανά δίπλωμα ⁴⁴ (σε ευρώ)	Ποσοστό σε σύγκριση με το τρέχον κόστος μετάφρασης ΕΡ
Ευρωπαϊκό δίπλωμα (ΕΡ) ευρεσιτεχνίας (βάσει του ισχύοντος συστήματος για ένα μέσο ΕΡ)	12448 ⁴⁵	100 %
Σύστημα ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας δυνάμει της Συμφωνίας του Λονδίνου για ένα μέσο ΕΡ ⁴⁶	8800 ⁴⁷ (κατάθεση στα DE ή FR)	71 %
	8800 ⁴⁸ (κατάθεση στα EN)	71 %
Κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας (δυνάμει της κοινής πολιτικής προσέγγισης του Μαρτίου 2003) ⁴⁹	7140 ⁵⁰	57 %

- 44 Στους υπολογισμούς γίνεται η παραδοχή ότι ένα μέσο δίπλωμα ευρεσιτεχνίας έχει 16 σελίδες περιγραφής και 4 σελίδες αξιώσεων, με κόστος μετάφρασης 76 ευρώ ανά σελίδα για την περιγραφή και 85 ευρώ ανά σελίδα για τις αξιώσεις (βάσει των στοιχείων κατά το χρόνο της κοινής πολιτικής προσέγγισης του Μαρτίου 2003-η μελέτη του ΕΓΔΕ του Αυγούστου 2004 εκπονήθηκε από τον Roland Berger Market Research, διαθέσιμη στη διεύθυνση: http://www.european-patent-office.org/epo/new/cost_analysis_2005_study_en.pdf, βλέπε σελίδες 141 έως 150). Κάτι τέτοιο υποθέτει ότι ένα μέσο ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας ορίζει 13 κράτη (τα κράτη που ορίστηκαν από την πλειοψηφία των αιτήσεων ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας): DE (ορίστηκε από το 98 % των ΕΡ), FR (93 %), UK (92 %), IT (76 %), ES (61 %), NL (59 %), SW (57 %), CH (55 %), BE (54 %), OS (53 %), DK (51 %), IE και FIN (50 %), με τις NL, SW και DK να επιλέγουν τα αγγλικά ως προτιμώμενη γλώσσα βάσει της συμφωνίας του Λονδίνου. Ένα ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας που να καλύπτει όλα τα κράτη μέλη θα απαιτούσε μετάφραση σε 21 άλλες γλώσσες, με κόστος 32.676 ευρώ.
- 45 4 σελίδες αξιώσεων x 85 ευρώ x 8 γλώσσες (2 από τις 3 γλώσσες του ΕΓΔΕ + IT, ES, NL, SW, DK, FIN) + 16 σελίδες περιγραφής x 76 ευρώ x 8 γλώσσες.
- 46 Επειδή οι IT, ES, BE, OS και FIN δεν έχουν υπογράψει τη Συμφωνία του Λονδίνου, θα χρειαστεί πλήρης μετάφραση. Οι NL, SW και DK υποτίθεται ότι επιλέγουν τα αγγλικά ως προτιμώμενη γλώσσα βάσει της συμφωνίας.
- 47 4 σελίδες αξιώσεων x 85 ευρώ x 8 γλώσσες + 16 σελίδες περιγραφής x 76 ευρώ x 5 γλώσσες (IT, ES, FIN, EN, FR ή DE).
- 48 4 σελίδες αξιώσεων x 85 ευρώ x 8 γλώσσες + 16 σελίδες περιγραφής x 76 ευρώ x 5 γλώσσες (IT, ES, FIN, FR, DE).
- 49 Από την 1^η Ιανουαρίου 2007, το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας θα καλύπτει 27 κράτη μέλη. Οι αξιώσεις θα είναι διαθέσιμες σε όλες τις επίσημες κοινοτικές γλώσσες (εκτός των ιρλανδικών, δυνάμει της ισχύουσας μεταβατικής περιόδου). Άρα, κάθε κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας θα χρειάζεται μετάφραση των αξιώσεων μόνο σε 21 γλώσσες.
- 50 4 σελίδες αξιώσεων x 85 ευρώ x 21 γλώσσες.

Κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας (Πρόταση της Επιτροπής: μετάφραση των αξιώσεων στις άλλες δυο γλώσσες του ΕΓΔΕ)	680 ⁵¹	5 %
--	-------------------	-----

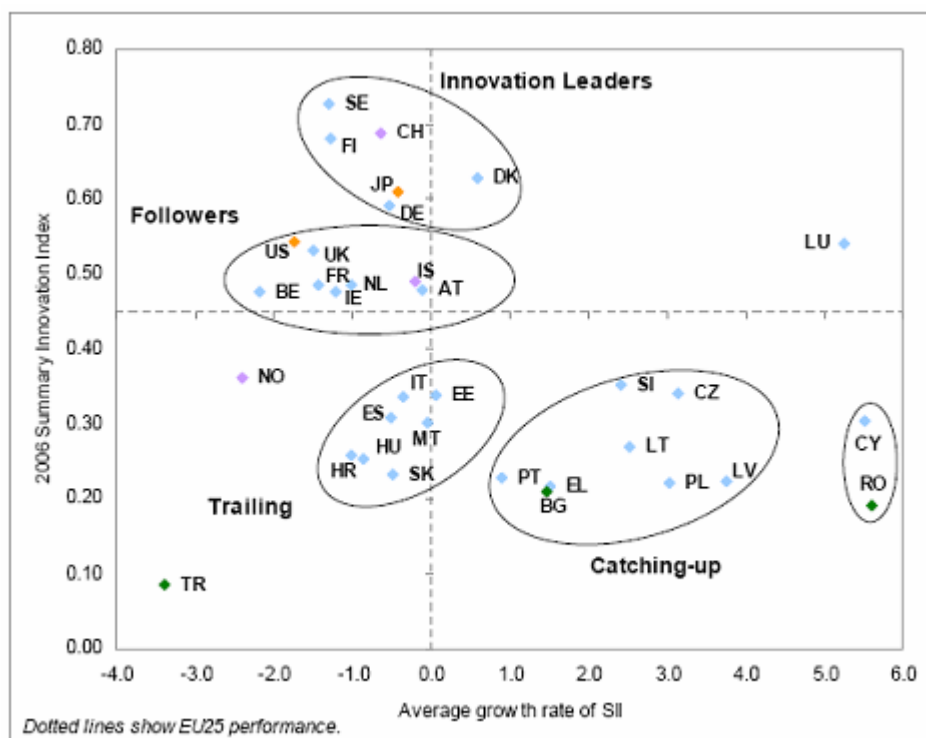
51 4 σελίδες αξιώσεων x 85 ευρώ x 2 γλώσσες.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ - ΔΔΙ ΚΑΙ ΕΠΙΔΟΣΕΙΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ

Βάσει των αποτελεσμάτων του συνοπτικού δείκτη καινοτομίας και του ρυθμού αύξησής του, οι ευρωπαϊκές χώρες είναι δυνατόν να διαιρεθούν σε τέσσερις ομάδες ή κατηγορίες.⁵²

- Η Ελβετία, η Φινλανδία, η Σουηδία, η Δανία και η Γερμανία συνθέτουν την ομάδα των πρωτοπόρων της καινοτομίας (*“innovation leaders”*).
- Η Γαλλία, η Ιρλανδία, το Ηνωμένο Βασίλειο, οι Κάτω Χώρες, το Βέλγιο, η Αυστρία και η Ισλανδία είναι όλες χώρες που ακολουθούν (*“innovation followers”*).
- Χώρες που συγκλίνουν (*“catching up”*) είναι η Σλοβενία, η Πορτογαλία, η Τσεχική Δημοκρατία, η Λιθουανία, η Λετονία, η Ελλάδα, η Πολωνία και η Βουλγαρία.
- Χώρες με υστέρηση (*“trailing”*) είναι η Εσθονία, η Ισπανία, η Ιταλία, η Μάλτα, η Ουγγαρία, η Κροατία και η Σλοβακία.

Η Κύπρος και η Ρουμανία αποτελούν μια πέμπτη χωριστή κατηγορία ταχέως αναπτυσσόμενων χωρών οι οποίες καλύπτουν το χάσμα. Δεν θεωρείται πραγματική κατηγορία δεδομένου ότι η Κύπρος είναι μία από τις μικρότερες χώρες της ΕΕ και η Ρουμανία αρχίζει από ένα πολύ χαμηλό επίπεδο επιδόσεων καινοτομίας. Το Λουξεμβούργο, η Νορβηγία και η Τουρκία δεν εντάσσονται σε καμία από τις ομάδες αυτές.

52 Ευρωπαϊκός πίνακας αποτελεσμάτων καινοτομίας 2006, που δημοσιεύθηκε από την Pro Inno Europe, μία πρωτοβουλία της ΓΔ Επιχειρήσεων και Βιομηχανίας (βλέπε <http://www.proinno-europe.eu>).

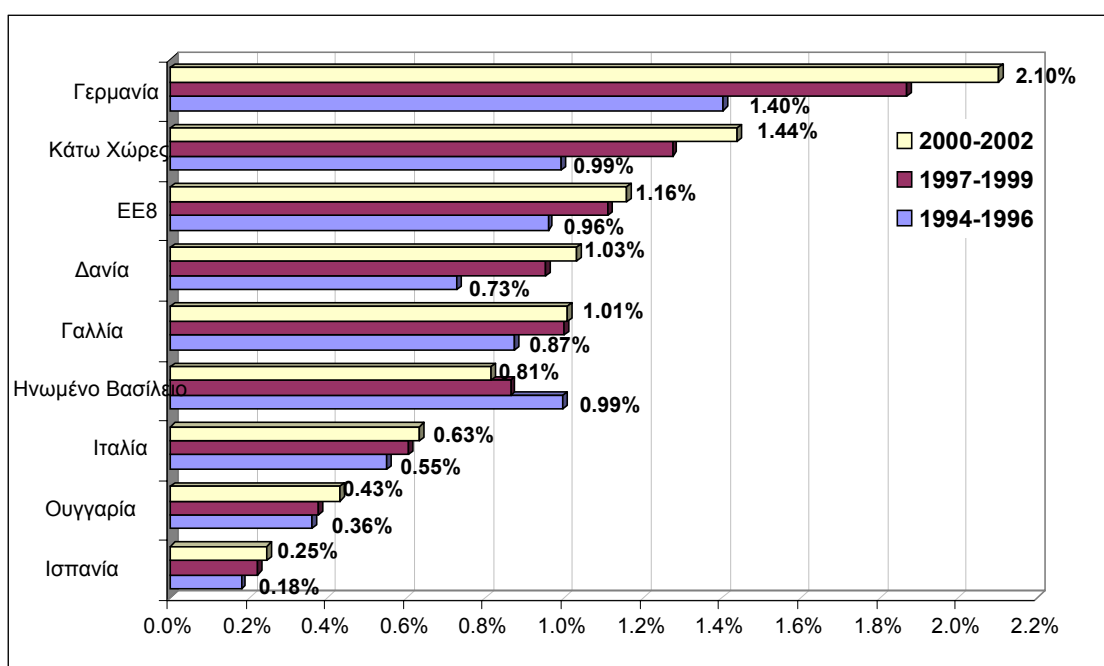
(2006 Summary Innovation Index: Συνοπτικός Δείκτης Καινοτομίας 2006)

(Dotted lines show EU25 performance: Οι διακεκομμένες γραμμές δείχνουν επιδόσεις της ΕΕ-25)

(Average growth rate of SII: Μέσος ρυθμός αύξησης ΣΔΚ)

Οι τρέχουσες επιδόσεις, όπως μετρώνται από τον συνοπτικό δείκτη καινοτομίας (ΣΔΚ) φαίνονται στον κάθετο άξονα. Ο οριζόντιος άξονας δείχνει τα αποτελέσματα της αύξησης του ΣΔΚ σε σχέση με την ΕΕ-25. Αυτό δημιουργεί τέσσερα τεταρτημόρια. Οι χώρες πάνω από τη μέση τάση αύξησης της ΕΕ-25 και από τον μέσο ΣΔΚ της ΕΕ-25 καταλαμβάνουν την κορυφή· οι χώρες κάτω από τον μέσο ΣΔΚ αλλά με επιδόσεις άνω του μέσου όρου είναι χώρες που συγκλίνουν· οι χώρες που καταγράφουν ΣΔΚ χαμηλότερο του μέσου, και με τάση κάτω του μέσου παρουσιάζουν υστέρηση και οι χώρες με ΣΔΚ άνω του μέσου και με ρυθμό αύξησης του δείκτη κάτω του μέσου διατηρούν την πρωτοπορία τους αλλά παρουσιάζουν χαμηλότερο ρυθμό ανάπτυξης.

Για να συγκριθούν οι επιδόσεις καινοτομίας με τη δραστηριότητα στον τομέα των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, το κατωτέρω διάγραμμα δείχνει την αθροιστική αξία των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας σε επιλεγμένα κράτη μέλη ως ποσοστό του ΑΕΠ για περιόδους από το 1994 έως το 2002.⁵³ Γενικά, οι καλύτερες επιδόσεις στον τομέα της καινοτομίας σε κάποιο κράτος μέλος συσχετίζονται με μεγαλύτερη αξία των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στη χώρα αυτή.

53 "Study on evaluating the knowledge economy what are patents actually worth? The value of patents for today's economy and society" – έκθεση του Ιδρύματος CERM (Ιταλία) για τη ΓΔ Εσωτερικής Αγοράς της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, διατίθεται στον ιστότοπο: http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/patent/index_en.htm#studies.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV

Κόστος επίλυσης διαφορών επί διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας σε επιλεγμένα κράτη μέλη

Κράτος μέλος	Κόστος σε 1ο βαθμό (€)	Κόστος σε 2 ^ο βαθμό (€)
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ *	150.000 έως 1.500.000	150.000 έως 1.000.000
ΓΑΛΛΙΑ	50.000 έως 200.000	40.000 έως 150.000
ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ	60.000 έως 200,000	40.000 έως 150.000
ΓΕΡΜΑΝΙΑ**	50.000	90.000

Τα στοιχεία για τη Γαλλία, τις Κάτω Χώρες και τη Γερμανία αναφέρονται σε μια μέση υπόθεση διαφοράς, το δε ποσό της διαφοράς ανέρχεται σε +/- 250.000 €

*Μέση υπόθεση διαφοράς. Ποσό διαφοράς > 1.000.000 €

**Κόστος για αγωγές εγκυρότητας και προσβολής. Στη Γερμανία, οι αγωγές αυτές εκδικάζονται από χωριστά δικαστήρια.

Πηγή : εκτίμηση επιπτώσεων EPLA (βλέπε υποσημείωση 16, σ. 10 και επόμενες)